

Využití zážitkové pedagogiky při rozvoji hodnot u skautů a skautek

Klára Kuželová

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Klára Kuželová
Osobní číslo: H20380
Studijní program: B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Využití zážitkové pedagogiky při rozvoji hodnot u skautů a skautek

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti zážitkové pedagogiky, skautingu a hodnot.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou experimentu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BŘICHÁČEK, Václav, 2001. Junák na přelomu století. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR. ISBN 80-861-0956-9.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- DRAHANSKÁ, Petra, 2020. Učení prožitkem: jak postavit vaše rozvojové, výchovné a vzdělávací programy na prožitku. Račice: Petra Drahanská. Gymnasion. ISBN 978-80-270-8093-9.
- HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ, 2009. Zážitekově pedagogické učení. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2.
- VACEK, Pavel, 2008. Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-386-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eliška Suchánková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 20. ledna 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 19.4.2023

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odprá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje hodnotám, zaměřuje se na hodnotovou orientaci chlapců a dívek, kteří prochází skautskou výchovou. Teoretická část se skládá ze tří kapitol. V první kapitole je vysvětlen pojem hodnoty, jejich funkce a klasifikace. Druhá kapitola se zabývá historií a současností skautingu, jeho principy, skautskou výchovnou metodou a hodnotami. Poslední kapitola se věnuje zážitkové pedagogice, její historii, současnosti a třem krokům metody zážitkové pedagogiky. Praktická část se zaměřuje na výzkum. Jeho cíl je zjistit hodnotovou orientaci skautů a skautek.

Klíčová slova: hodnota, hodnotová orientace, skauting, zážitková pedagogika

ABSTRACT

The bachelor's thesis is devoted to values, focusing on the value orientation of boys and girls undergoing scout education. The theoretical part consists of three chapters. The first chapter explains the concept of values, their function and classification. The second chapter deals with the history and present of Scouting, its principles, the Scout educational method and values. The last chapter deals with experiential pedagogy, its history, present and the three steps of the experiential pedagogy method. The practical part focuses on research. Its aim is to find out the value orientation of Scouts and Girl Scouts.

Keywords: value, value orientation, scouting, experiential education

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Elišce Suchánkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, připomínky a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a skautským přátelům, kteří mě podporovali během celé doby studia a dávali mi cenné rady a v neposlední řadě Mgr. Lucii Hrabínové za jazykovou úpravu.

„Pokusme se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl, když jsme na něj přišli.“

(Robert Baden-Powell)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HODNOTY	13
1.1 FUNKCE HODNOT.....	14
1.2 KLASIFIKACE HODNOT	15
1.2.1 Klasifikace hodnot podle Eduarda Sprangera	15
1.2.2 Klasifikace hodnot podle Michaela Rokeache	16
2 SKAUTING A JEHO HODNOTY	17
2.1 HISTORIE A SOUČASNOST SKAUTINGU	17
2.2 SKAUTSKÉ PRINCIPY	18
2.3 SKAUTSKÁ VÝCHOVNÁ METODA	19
2.4 SKAUTSKÝ SLIB A ZÁKON	20
2.4.1 Skautský slib	20
2.4.2 Skautský zákon.....	21
2.5 SKAUTSKÉ HODNOTY	22
3 ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA JAKO CESTA K ROZVOJI HODNOT	24
3.1 HISTORIE A SOUČASNOST ZÁŽITKOVÉ PEDAGOGIKY V ČESKÉ REPUBLICE	24
3.2 TŘI KROKY METODY ZÁŽITKOVÉ PEDAGOGIKY	25
3.2.1 Záměr (první krok).....	25
3.2.2 Program (druhý krok).....	27
3.2.3 Reflexe (třetí krok).....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 DESIGN VÝZKUMU	30
4.1 CÍL VÝZKUMU A STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	30
4.2 METODA SBĚRU DAT	31
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	32
5 ANALÝZA DAT	33
6 INTERPRETACE DAT A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	42
6.1 INTERPRETACE DAT	42
6.2 SHRnutí A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	46
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	52
SEZNAM OBRÁZKŮ	53
SEZNAM TABULEK	54

SEZNAM PŘÍLOH.....	55
---------------------------	-----------

ÚVOD

V této bakalářské práci se zabýváme hodnotami a hodnotovou orientací skautů, skautek a roverů. Mnoho lidí si myslí, že skautské hnutí je pouze o hraní her, chození po lese, rozdělávání ohně nebo luštění šifer. Skauting není pouze o tom. Má své jasné cíle, poslání a stojí na třech základních principech, které vytyčil již zakladatel světového skautingu před více než 100 lety. První skautský princip se vztahuje k odpovědnosti vůči nejvyšší Pravdě a Lásce (nebo také odpovědnosti vůči Bohu). Stanovy Junáka (2022, s. 1) jej popisují jako povinnost hledat a respektovat v životě vyšší hodnoty než jen ty materiální. Druhý princip se vztahuje k odpovědnosti vůči druhým a třetí princip se zaměřuje na odpovědnost vůči sobě samému. V České republice se skauting řadí mezi největší organizace pracující s dětmi a mládeží ve volném čase, to potvrzují počty členů, kterých je 73 315.

Zmíněné tři základní skautské principy vyjadřují souhrn skautských hodnot i myšlenek, na kterých je celá skautská organizace postavena. Jsou právě tím, co skautské oddíly i družiny odlišuje od jiných organizací pro děti a mládež. Skauting nevnímá svůj program pouze jako nějakou náplň volného času, který mohou děti a mládež trávit v přírodě. Vnímá ho jako prostředek k tomu, aby se osobnost dítěte rozvíjela. Na rozvoj hodnot se také zaměřujeme v domácím prostředí, ve škole i ve volném čase. Je to důležité pro jedince i celou společnost. Jednou z efektivních metod rozvoje hodnot se ukazuje právě zážitková pedagogika. Z tohoto důvodu se tato bakalářská práce zaměřuje na téma využití zážitkové pedagogiky při rozvoji hodnot u skautů a skautek.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena do třech kapitol. První kapitola se zabývá problematikou hodnot, vymezuje definice hodnot od různých autorů, dále funkce hodnot a klasifikace hodnot podle Eduarda Sprangera a Michaela Rokeache. Druhá kapitola se věnuje skautingu, jeho poslání, historii i současnosti, základním třem principům, skautskému slibu a zákonu, poté osmi bodům skautské výchovné metody a na konec této kapitoly jsou zmíněny některé ze skautských hodnot. Poslední kapitola pojednává o historii i současnosti zážitkové pedagogiky, o jejich třech krocích – záměr, program a reflexe. Praktická část navazuje na část teoretickou. Cílem výzkumu je zjistit hodnotovou orientaci skautů a skautek a na základě toho sestavit brožuru aktivit pro posílení hodnotové orientace. Byl zvolen kvantitativně orientovaný výzkum, kde jako metoda sběru dat bylo vybráno dotazníkové šetření mezi skauty, skautkami a rovery.

Přínos této bakalářské práce spočívá ve vypracování teoretické základny, která může být užitečná např. pro skautské vedoucí, kteří se chtějí dozvědět více o propojení zážitkové pedagogiky a skautingu. Dalším přínosem je vytvoření Brožury inspirativních aktivit pro rozvoj skautských hodnot, kterou může kdokoliv využít ve svém skautském oddíle či družině.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HODNOTY

Neexistuje jednotná definice pro pojem hodnota. V 6. – 5. století př. n. l. antičtí Řekové neměli určený termín pro hodnoty. Pro formulaci tohoto obsahu využívali pojmy jako jsou „axia“ (hodnota, důstojný), „time“ (hodnocení, ctění) či „ethos“ (obyčej, zvyk). V teorii hodnot se proto můžeme setkat s pojmy axiologie nebo timologie. Disciplína zabývající se problematikou hodnot se nazývá axiologie. Za zakladatele této disciplíny můžeme považovat Hermanna Lotze a Franze Brentana. Právě Hermann Lotz jako první vyslovil, proč je důležité se věnovat zkoumání hodnot a zavedl tento pojem do filozofie. Podle něho se hodnoty dotýkají veškerého lidského poznávání a jednání (Cakirpaloglu, 2004, s. 15-16). Smékal (2002, s. 256) říká, že od hodnot se často očekává, že jsou zdrojem postojů, abstrakcí z postojů a nějakých vztahových přesvědčení k určitým objektům. Dále uvádí, že v psychologii lze o hodnotách uvažovat ze čtyř pohledů:

- **Hodnoty jako obecné cíle**, o které se člověk snaží. Chápané jako smysl, který nějaká událost nebo objekt má pro osobnost člověka. Například se jedná o mír, zdraví, rodinu nebo štěstí. M. Rokeach je charakterizuje jako cílové (neboli terminální) hodnoty, jaké to jsou si blíže zmíníme v kapitole 1.2.2.
- **Hodnoty jako prostředky**, díky jejichž využívání se dosahuje něčeho pro člověka důležitého, významného. Zde je řazeno třeba vzdělání nebo poctivé jednání. Tyto hodnoty M. Rokeach označuje jako instrumentální.
- **Hodnoty jako to, kvůli čemu stojí za to usilovat** o určitý objekt nebo se mu naopak vyhýbat. Třeba kniha jako zdroj zábavy nebo vzdělání a jiné.
- **Hodnoty jako kritéria** – na základě nich se posuzují nebo oceňují události světa nebo nějaké předměty.

Podle Prudkého (2009, s. 10-11) jsou hodnoty atributem existence každé sociální jednotky, ať už se jedná o osobnost, skupinu, instituci, sociální vrstvu nebo širší společnost. Slovo hodnota se spojuje s důležitostí a vážností. Dále uvádí, že v jisté míře hodnoty můžeme chápat jako základ motivace, vytváření vztahů, chování a struktur ve společnosti. Jistá hodnotová struktura charakterizuje určitou generaci nebo dobu. Naopak Mikšík (2003, s. 73) píše o hodnotách jako o vlastnostech jevů a předmětů, prostřednictvím nich je dán význam pro toho, kdo významnost hodnotí.

1.1 Funkce hodnot

Za základní funkci hodnot je považováno poznávání podoby hodnot jako sociálních faktů, kdy je možné se dozvědět o možnostech jejich působení a různorodých funkcí. V tomto přístupu se nejedná o posuzování, jestli je funkce pozitivní nebo negativní, ale jde o samotný fakt, jak hodnoty působí. Prostřednictvím poznávání těchto funkcí lze upřesnit poznávání hodnot samotných a také současně nacházet zásadní souvislosti, ve kterých se poznatky o podobě hodnot interpretují (Prudký, 2009, s. 44).

Cakirpalongu (2004, s. 402–405) rozčlenil funkce hodnot na sociální a individuální. Obě tyto funkce se navzájem doplňují, ovlivňují a prolínají. Do sociálních funkcí patří funkce sociální integrace, což souvisí se sociální soudržností, efektivností, stabilitou a dalšími podobnými jevy skupinové dynamiky. Dále sem patří funkce sociální racionalizace, což je funkce ospravedlňující společenské zájmy různých vrstev a politických vrstev, které jsou dány do hodnotového obsahu společnosti. Mezi individuálními funkcemi můžeme najít funkci adaptace člověka na fyzické a sociální podmínky, kde jsou zahrnovány hodnoty, jež člověk vytváří během socializace. Poté sem patří funkce překonávání vlastní existence, její součástí je sebehodnocení, seberegulace, vědomí o žádoucnosti a také funkce logického a abstraktního myšlení. Vyznačuje se hledáním smyslu života a duchovními hodnotami.

Prudký (2009, s. 45) vymezuje následujících devět funkcí hodnot:

- stavební kameny kultury,
- součástí utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů,
- jeden z definičních znaků osobnosti,
- zdroj motivace chování,
- součástí identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo i institucí,
- zdroje sociální a kulturní soudržnosti,
- zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti,
- atribut morálky,
- základy politických filozofií a ideologií (přístupů ke světu jako ideologickému objektu).

1.2 Klasifikace hodnot

Existuje velké množství klasifikací hodnot a třídění hodnot do nějakých struktur podle různých hledisek i úhlů pohledu. Vybrali jsme příklady klasifikací hodnot, které přesněji přiblížíme.

1.2.1 Klasifikace hodnot podle Eduarda Sprangera

Klasifikace hodnot podle E. Sprangera se řadí mezi nejznámější klasifikace v psychologii osobnosti. Spranger uvádí šest typů poznání světa tvořící základní životní formy. Tyto formy ztvárňují v jeho pojetí duchovní principy determinující u lidí přístup ke světu. Patří mezi ně pravda, krása, láska k lidem, moc, užitek (neboli zisk) a Bůh/moudrost. Mezi konkrétní podoby typů poznání patří:

- **Teoretický člověk** – snaží se o poznání pravdy, zákonitostí, vztahu mezi lidmi a podstaty světa. Pro takového člověka je nejdůležitější porozumět tomu, jak, co a proč se děje.
- **Estetický člověk** – hledá ve světě zážitek, příležitost k sebevyjádření nebo estetický dojem. Takový člověk vše vnímá jako harmonické nebo disharmonické. Svět je pro něj místem barev, forem, rytmů a zvuků.
- **Ekonomický člověk** – hledá ve světě zisk a užitek. Je to člověk egocentrický, který myslí jen na své blaho. Hodnotu má pro něj jen to, co je prospěšné pro něj, jeho skupině nebo rodině.
- **Sociální člověk** – především hledá sebe v druhých, tudíž je pro něj důležitá hodnota láska k lidem.
- **Mocenský typ osobnosti** – jeho stěžejní hodnotou je moc. Ve smyslu, že se podřizuje vyšším principům, v jednání v duchu vyšších zásad. Moci dosahuje nejenom cestou fyzického nátlaku či právních norem, ale také čistě duchovní cestou.
- **Náboženský člověk** – rozhodující je hledání smyslu života. Náboženskost je u něj spíše implicitní, tudíž nemusí být vázána na respektování doktríny.

(Smékal, 2002, s. 257-258)

Prudký (2009, s. 28) uvádí, že právě podle Sprangera skutky lidí nejde zdůvodnit pouhým naplněním záměrů a biologických potřeb. Lze je naplnit uskutečňováním vyšších cílů a hodnot.

1.2.2 Klasifikace hodnot podle Michaela Rokeache

Rokeach (1973, s. 20) definuje hodnoty jako rozsáhlé tendence člověka preferovat určitý stav věcí před jinými. Hodnoty jsou podle něj těsně svázány s potřebami, zájmy a cíli, které jsou naplňovány prostřednictvím preferenčních voleb. Prudký (2009, s. 75–77) uvádí dělení hodnot podle Rokeache:

- **instrumentální hodnoty** – tyto hodnoty lze chápat jako prostředky a možnosti, které člověk využívá pro dosažení něčeho, co je pro něj důležité. Jedná se o způsoby chování a jednání, které slouží k dosažení daného cíle. Řadí se sem například hodnoty jako jsou poctivost, ochota, poslušnost, zodpovědnost, ctižádostivost, laskavost, odvaha.
- **cílové (neboli terminální) hodnoty** – jsou hodnoty definující konečný stav, takže to, o co má smysl usilovat. Jde vlastně o obecné cíle a ideály, o které člověk usiluje. Mezi cílové hodnoty patří úspěch, štěstí, moudrost, rovnost, rodinné bezpečí, zralá láska, světový mír nebo svoboda.

2 SKAUTING A JEHO HODNOTY

Junák – český skaut, z. s. je dobrovolné, nepolitické a nezávislé hnutí pro děti, mládež i dospělé, které je přístupné všem bez ohledu na pohlaví, náboženské vyznání, původ či rasu. Tohle vše v souladu s jeho posláním, principy i metodami, které stanovil zakladatel světového skautského hnutí Robert Baden-Powell a zakladatel českého skautského hnutí Antonín Benjamín Svojsík (Stanovy Junáka – českého skauta, 2022, s. 1). Podle Stanov světové skautské organizace World Organization of the Scout Movement (2021, s. 5) je posláním skautingu podporování rozvoje osobnosti mladých lidí, aby dosáhli po stránce intelektuální, fyzické, sociální, emocionální i duchovní co nejlepšího rozvoje a stali se z nich odpovědní občané a platní členové společenství své země i světa jako celku. Z toho vyplývá, že podstatou skautského hnutí je všestranný rozvoj osobnosti, který je zcela dobrovolný a v co největší míře tolerantní.

2.1 Historie a současnost skautingu

V roce 1907 Lord Robert Baden-Powell sepsal své názory na výchovu chlapců do knižní podoby a uspořádal experimentální chlapecký skautský tábor na jihoanglickém ostrově Brownsea, kde si ověřil své nápady v praxi. Tábor proběhl úspěšně, experiment se mu zdařil. Skauting se stal hrou, při které se chlapci učili, i když si to neuvědomovali. O rok později příručku *Scouting for Boys* vydal. Ze začátku byl skauting pouze pro chlapce a z toho důvodu byla příručka směřována na chlapce mezi jedenácti a patnácti lety a jejich vedoucí. Chlapci v ní mohli naleznout návod, jak smysluplně a zajímavě trávit svůj volný čas. V tu dobu se skauting celou Anglií šířil nesmírnou rychlostí. O tři roky později se první zmínky dostaly i do českých zemí. Pedagog Antonín Benjamín Svojsík, kterého považujeme za zakladatele skautingu v českých zemích, se na jaře roku 1911 vydal na cestu do Anglie. Chtěl „vidět skauting na vlastní oči“. Z cesty se vrátil plný dojmů a díky tomu, že byl v osobním kontaktu se skauty, pochopil o co se Robert Baden-Powell snažil a vytvořil si jasnou představu o celém hnutí. Sehnal si příručku *Scouting for Boys* a nadšeně se pustil do překládání. Svojsík byl rozhodnutý, že nepůjde pouze o překlad, ale také o nějakou úpravu. Převzal z Baden-Powellova systému pouze to, co bylo pro české poměry přijatelné. Poté po prázdninách s místními chlapci utvořil experimentální družinu a začal zkoušet praktikovat skautské metody, tak jak je načel a pochopil. Oslovoval i známé osobnosti jako například Tomáše G. Masaryka či Františka Drtinu, aby dostal skauting do povědomí více osob. Dařilo se mu s propagací i mezi pedagogy. Roku 1912 vydal Svojsík knihu *Základy junáctví*, která

byla směřována spíše na dospělé. Ve stejném roce proběhl první chlapecký tábor v českých zemích. Skautské hnutí kvetlo a stále se rozrůstalo (Šantora, 2012, s.14-37). V roce 1912 přišla i myšlenka o založení i dívčího skautingu, první dívčí tábor se konal až o tři roky později. V roce 1918, po vzniku samostatného československého státu, se skauti proslavili tím, že zajišťovali tzv. poštu českých skautů. Jednalo se o doručování úředních písemností mezi československou vládou a dalšími institucemi. Český skauting byl také u vzniku mezinárodních skautských organizací WAGGGS a WOSM (Vítek, 2016, s. 17). Bohužel nebylo vše bez problémů. První nejtemnější období zažili skauti 28. října 1940, kdy K. H. Frank v zastoupení říšského protektora v Čechách a na Moravě vydal nařízení o rozpuštění Junáka. V ten den skončila první éra českého skautingu. Skauting byl opět obnoven s koncem 2. světové války v roce 1945. V tomto roce zažil skauting velký rozkvět. Během krátké doby se přihlásilo na 200 tisíc nových zájemců. Netrvalo to dlouho a skauting byl v roce 1948 zakázán. Tentokrát komunisty až do roku 1967. Třetí, poslední zákaz přišel v roce 1970 a trval devatenáct let (Šantora, 2012, s. 120-197).

Po třetím obnovení skautingu v českých zemích přišlo nové nasazení a projevil se i zájem dětí o členství. V roce 1990 se Junák pět zařadil mezi členy WOSM a WAGGGS, což jsou mezinárodní skautské organizace. Od té doby se celému hnutí rozrůstá (Šantora, 2012, s. 220). Podle výsledků registrace z roku 2022 nyní Junák-český skaut sdružuje 73 315 členů (Fakta a čísla, 2023).

2.2 Skautské principy

Jak bylo zmíněno v předchozí podkapitole, zakladatel světového skautského hnutí Lord Robert Baden-Powell vydal příručku *Scouting for Boys*, ve které vytyčil mimo jiné i tři základní principy skautingu. Na těchto principech celé skautské hnutí stojí. Každý z principů začíná slovy „Duty to...“ do češtiny překládané nejčastěji jako „odpovědnost vůči...“

První princip neboli odpovědnost vůči nejvyšší Pravdě a Lásce (či také odpovědnost vůči Bohu) je odpovědnost vůči něčemu, co nás přesahuje. Tento princip můžeme chápat jako povinnost hledat a respektovat v našem životě vyšší hodnoty než jen ty materiální. Cesta k těmto hodnotám může být prostřednictvím přihlášení k nějaké víře, z toho důvodu název odpovědnost vůči Bohu. Dále to může být cesta k přijetí vyšších hodnot i bez náboženského vyznání, z toho důvodu druhý název odpovědnost vůči nejvyšší Pravdě a Lásce. Pravda a Lásky jsou dvě nejvyšší hodnoty, na nichž celé skautské hnutí stojí. Pro věřící jedince je to synonymum Boha. Pod Pravdou si můžeme představit hodnoty jako je pravdomluvnost,

pravdivost, schopnost dodržovat pravidla, schopnost dokázat stát za pravdou i v nepříznivých podmínkách nebo schopnost přijmout zpětnou vazbu. Lásku můžeme naplňovat jako hluboký kladný vztah k přírodě, lidem nebo vlasti, které jsme součástí. Dále třeba pomocí svým bližním a potřebným. Každodenní jednání každého skauta a skautky by mělo být v souladu s hodnotami, které jsme si zde uvedli. Tento princip lze naplňovat tak, že se nad nimi jedinec zamyslí, uvědomí si, zda jsou dané hodnoty pro něj v životě důležité a jak s nimi pracuje, jak se mu promítají do jednání a myšlení (Vítek, 2016, s. 19–20).

Druhý princip neboli odpovědnost vůči druhým se vztahuje k ostatním lidem, zemi a vlasti. Tímto principem se rozumí odpovědnost vůči svému okolí a své zemi, dále spolupráce s lidmi na místní, národní i mezinárodní úrovni nebo také účast na rozvíjení společnosti směrem k respektu, humanitě a k přírodě. Tento princip skauti mohou naplňovat pasivně tím, že jsou tolerantní smýšlením k druhým lidem, respektují jejich názory a snaží se jim porozumět. Řadí se zde i to, že je skaut platným členem ve společnosti. To můžeme chápat jako řízení se platnými zákony nebo naplňování svých občanských práv jako jsou například volby. Dále lze princip naplňovat aktivním způsobem, kdy skauti do společnosti vnášejí něco navíc. S lidmi ve svém okolí tvoří vztahy naplněny Pravdou a Láskou, tedy laskavostí, respektem a porozuměním. K tomuto principu se váže i heslo roverů a rangers „Sloužím!“ (Vítek, 2016, s. 20–21).

Robert Baden-Powell nezapomínal ani na to, aby skauti rozvíjeli sebe sama a právě na to se orientuje poslední skautský princip. Odpovědnost vůči sobě cílí na to, aby se skauti sebezdokonalovali v co nejvíce směrech. Mají se zdokonalovat po stránce fyzické, intelektuální i morální. Fyzická stránka skauty udržuje v kondici, díky tomu nemají zdravotní potíže a netrpí slabostmi. Kromě toho fyzická kondice je potřeba i při službě a pomoci druhým. Naopak stránka intelektuální je důležitá při řešení problémů, dále také rozvíjí myšlení, citění, uvažování a umožňuje rozumu, aby lépe sloužil. V rovině morální se skauti snaží zdokonalovat ve ctnostech (Vítek, 2016, s. 21).

2.3 Skautská výchovná metoda

Skautská výchova je charakterizována skautskou výchovnou metodou. Vychází již ze zásad, které stanovil Robert Baden-Powell. Skládá se z osmi základních prostředků, které tvoří nedělitelný, vnitřně propojený systém:

- **Slib a zákon** – jsou prostředky vyjadřující mravní hodnoty celého skautingu, jak už jsme si uvedli výše.

- **Učení se zkušeností** – podle skautské výchovné metody se mladý člověk nejlépe učí, když si činnost vyzkouší vlastním prožitkem. Skautské prostředí nabízí možnost experimentování, objevování, chybování a následnému poučení z chyb.
- **Družina** – skautská družina je malá skupina vrstevníku, která nabízí jedinci citové zázemí. Díky družinovému systému se jedinec může rozvíjet ve schopnosti být odpovědným a platným členem společnosti.
- **Symbolický rámec** – skauting využívá příběhů, her, vzorů a symbolů, jelikož jsou pro mladé lidi lépe pochopitelné, inspirativní, obohacující a prostřednictvím nich se lépe učí.
- **Příroda** – příroda je pro skauting považována za nejpřirozenější výchovný prostředek, ale také za zdroj duchovního a citového rozvoje.
- **Program osobního růstu** – skauting nabízí nejen přitažlivý a rozmanitý program pro každou věkovou kategorii, ale také podporuje všestranný osobní rozvoj založený na vnitřní motivaci a její podpoře u každého jedince.
- **Dospělí průvodci** – právě dospělí jedinec je pro mladší děti vzor a starší kamarád ukazující cestu, pomoc a povzbuzení.
- **Zapojení do společnosti** – naplňování poslání skautského hnutí se neobejde bez spolupráce se společností, ať už na místní či celosvětové úrovni. Zapojení do společnosti zohledňuje tyto čtyři pilíře: prospěšnost světu, opravdové spolupráce s ostatními, osobní rozvoj a každodenní život v oddíle.

(Stanovy Junáka-českého skauta, 2022, s. 2-3)

2.4 Skautský slib a zákon

Skautský slib a skautský zákon se řadí mezi základní prostředky skautské výchovy. Skauti je používají z toho důvodu, že jsou skautské principy pro děti a mládež abstraktní a těžko uchopitelné (Vítek, 2016, s. 22).

2.4.1 Skautský slib

Pomocí skautského slibu skauti prohlašují to, že souhlasí se skautskými principy, ztotožňují se s nimi a slibují jednat v jejich duchu. Slibují na vlastní čest, to znamená, že se zaručují tím nejlepším, co v sobě mají. Prohlašují plnit vše nejlépe, jak v dané době dokážou. Ve

skautském slibu se promítají všechny tři principy. Slibem se skauti zavazují naplňovat odpovědnost vůči nejvyšší Pravdě a Lásce nebo odpovědnosti vůči Bohu, jak už jsme výše zmínili, jedná se o nejvyšší ideály. Dále slibují službu své vlasti a pomoc bližnímu svému v každé době. Na závěr se zavazují k tomu, že se budou řídit skautským zákonem (Vítek, 2016, s. 23).

Ve Stanovách Junáka-českého skauta (2022, s. 2) je uvedeno přesné znění skautského slibu:

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,

plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,

duší i tělem být připraven (a) pomáhat vlasti i bližním“

Slib lze doplnit dobrovolným dodatkem: „K tomu mi dopomáhej Bůh“

2.4.2 Skautský zákon

Skautský zákon se skládá z deseti bodů, tím se nejvíce podobá křesťanskému Desateru božích přikázání. Stejně jako skautský slib vychází ze základních skautských principů (Vítek, 2016, s. 22). Je pro skauty návodem, jak mají myslet, mluvit a jednat. Jedná se o zásady, kterými by se měli řídit ve skautských oddílech a také během celého života (skauting, 1995, s. 230).

1. Skaut je pravdomluvný.
2. Skaut je věrný a oddaný.
3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
5. Skaut je zdvořilý.
6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.
7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
8. Skaut je veselý a myslí.
9. Skaut je hospodárný.
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.

(Stanovy Junáka-českého skauta, 2022, s. 2)

2.5 Skautské hodnoty

Skautské hodnoty vycházejí ze třech základních skautských principů, jsou rozpracovány ve skautském zákoně i skautském slibu, což jsme již zmiňovali výše. Můžeme je proto rozdělit do tří oblastí:

Duchovní hodnoty

- **Čestnost** – jako pro skutečného rytíře, tak i pro skauta je podle Roberta Baden-Powella (1993, s. 122) nejdůležitější čest. Dále vybízí skauty, aby hráli poctivě a trvali i na tom, aby hráli poctivě i ostatní. Proto se také setkáváme na začátku skautského slibu s větou „Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe...“
- **Úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu)** – sloužit těmto hodnotám se zavazuje skaut při skládání skautského slibu, kde je zmíněno „Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: sloužit Nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době...“.
- **Láska k přírodě** – chápána jako hodnota, která nás přesahuje a je nám svěřena k ochraně, což můžeme najít v 6. bodě skautského zákona – skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských. Skaut by měl umět se zastavit a vnímat krásu přírody, kterou jsme dostali.
- **Upřímnost** – skaut nepředstírá své pocity či myšlenky, je otevřený k druhým lidem.
- **Pravdomluvnost** – tato hodnota je obsažena hned v prvním bodě skautského zákona – skaut je pravdomluvný. Pravdomluvnost se týká řeči, ale také skutků. Kdy by skauti neměli podvádět při hrách či při zkouškách.

Hodnoty, které se týkají druhých lidí

- **Prospěšnost a prospěch obci/vlasti** – 3. bod skautského zákona zní skaut je prospěšný a pomáhá jiným. Skaut pomáhá bez očekávání odměny, tam, kde je potřeba. Každý čin, pomoc má smysl pro něj samotného, ale také právě pro druhé. Skaut by měl být jedincem, který se zajímá o veřejné záležitosti ve své obci i vlasti.
- **Zdvořilost a slušnost** – tyto hodnoty vychází z 5. bodu zákona, který nám říká, že skaut je zdvořilý. Již už v dávných dobách byli rytíři zdvořilý především k ženám (Baden-Powell, 1993, s. 121). Tak i skauti mají být zdvořilý, umět pozdravit, chovat se k druhým s úctou či se umět omluvit a přiznat chybu a nést za ni následky.

- **Ctění autority** – jako každý rytíř byl podřízen králi, tak i skaut má poslouchat a ctít svého rodiče či vedoucího. Tohle vyplývá ze 7. bodu zákona – skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
- **Láska k výtvorům lidským** – jak už jsme u duchovních hodnot zmiňovali, tak 6. bod zákona se váže k ochraně přírody a také k ochraně cenných výtvorů lidských. Skaut by měl první umět objevit krásu věcí, které lidé vytvořili a až poté je dokáže chránit.
- **Přátelství** – jak říká 4. bod skautského zákona, tak skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta. Tím se rozumí chovat se ke všem lidem lépe než sám k sobě.
- **Zodpovědnost** – nám ukazuje na plnění nějakých odpovědností. Skaut by měl být zodpovědný za sebe a za plnění zadaných úkolů, ale také za ostatní.
- **Respekt** – skaut by měl být ohleduplný k ostatním lidem, neměl by si dovolit druhým škodit, i když je například rozdílného pohledu na danou situaci.

Hodnoty týkající se každého jedince osobně

- **Hospodárnost a šetrnost** – vychází z 9. bodu skautského zákona – skaut je hospodárný. Plyne z toho to, že by skaut neměl plýtvat potravinami, vodou, penězi či časem, který by měl využívat rozumně.
- **Čistota ve slovech, myšlení i skutcích** – poslední bod skautského zákona říká, že skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích. Tohle můžeme chápat tak, že myšlení, mluva i jednání mají být čisté a dobré.

(skaut-terlicko)

3 ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA JAKO CESTA K ROZVOJI HODNOT

Zážitková pedagogika se řadí mezi novodobé pojmy a nemá jednu přesnou definici. Jirásek (2019, s. 19) definuje rozdíl mezi holistickou výchovou a zážitkovou pedagogikou. Holistická výchova záměrně ovlivňuje jedince či skupinu a má za cíl je proměnit za pomoci dramaturgických či inscenačních prožitkových situací. Reflektivně převádí tyto situace ve zkušenost. Jako prostředí využívá přírodu. Zážitkovou pedagogiku vymezuje jako vědeckou i teoretickou reflexy právě zmíněné holistické výchovy. Dále rozlišuje čtyři odlišné obsahy pojmu zážitková pedagogika. První je jako teorie v užším slova smyslu, které rozvíjí tradici české výchovy v přírodě od skautingu až po prázdninovou pedagogiku. Druhé pojetí je jako teorie v širším slova smyslu, kde se její zastánci nezaměřují pouze na tradiční výchovu v přírodě. Snaží se vnímat všechny pedagogické souvislosti situací spojené s prožitkem. Dále je to metodika postupů a procesů. V neposlední řadě praktická realizace zážitkových kurzů či také workshopů.

Hanuš a Chytilová (2009, s. 12) uvádí, že v České republice se ve spojení se zážitkovou pedagogikou zdůrazňují slova zážitek, prožitek a zkušenost. Právě ty jsou vyvolávány za pomoci procesu dramaturgie, což jsou cíleně naplánované a uvedené aktivity. Následně celý proces je evaluován a se snahou zpracován k dosažení co nejvíce možného rozvojového potenciálu. Cílem je vždy rozvoj jedince v nejrůznějších aspektech a dimenzích. Tento přístup se více orientuje právě na rozvoj postojů a hodnot jedince, než jen na jeho dovednosti nebo vědomosti. Z toho důvodu se zážitková pedagogika ukazuje jako efektivní cesta k rozvoji hodnot. Prožitek má být nenahraditelný, jedinečný, nepřenositelný, individuální, neoddělitelný a jeho získávání je komplexní.

3.1 Historie a současnost zážitkové pedagogiky v České republice

Kořeny zážitkové pedagogiky můžeme nalézt již v dobách J. A. Komenského a jiných průkopníků filozofie výchovy. Komenský prosazoval celostní rozvoj osobnosti a zastával názoru, že je potřeba vzdělávat ducha, srdce, jazyk i ruku. Komenský ve svém díle Velká didaktika upozorňuje na to, že je důležité propojovat praxi s teorií, dále propojovat jednotlivé vyučovací předměty a v neposlední řadě podporovat samostatné vzdělávání a řešení problémů a motivovat jedince vlastním zájmem. Na začátku 20. století do západní Evropy začíná pronikat anglosaské skautské hnutí Roberta Baden-Powella a americké hnutí Ernesta Thompsona Setona Woodcraft, od nichž se inspiroval český pedagog Antonín Benjamín

Svojsík. V těchto hnutích můžeme spatřovat první činnosti spojené s výchovou v přírodě. Rozvoj výchovy v přírodě kladně ovlivnily díla spisovatele Jaroslava Foglara. Dalším významným hnutím v této době orientované na výchovu v přírodě byl tramping (Franc, Sobková Zounková a Martin, 2007, 12-13).

Za zakladatele zážitkové pedagogiky je označován Kurt Hahn, který se nechal inspirovat myšlenkami Platóna nebo Baden-Powella. Během 2. světové války Kurt Hahn založil ve Velké Británii organizaci Outward Bound. Organizace nabízela dospělým i mládeži výzvy spojené s výchovou v přírodě, například lanové překážky, výpravy do divočiny nebo sjíždění divokých řek. V té době čerpal z prací Kurta Lewina a Carla Rogerse, kteří se věnovali významu skupiny pro osobnostní rozvoj jedince a jeho učení. Na počátku 70. let začala vznikat organizace Project Adventure, která měla za cíl hledání cesty k využití zážitkové pedagogiky ve školních prostředích. Ve stejné době začala v České republice vznikat Prázdninová škola Lipnice s cílem přivést jedince k porozumění vlastních limitů, silným stránkám a prožít silné zážitky (Činčera, 2007, s. 14-15).

3.2 Tři kroky metody zážitkové pedagogiky

Zážitková pedagogika má mimo jiné za cíl, aby se účastníci programu posunuli dále či se něco nového naučili. Mimo příprav samotného programu je také důležité předem naplánovat, proč daný program chceme realizovat, jakou zkušenost chceme účastníkům předat a prostřednictvím jakých prožitků. Z toho vyplývají tři kroky, které musíme zohlednit. Jsou nimi záměr, program a reflexe (Drahanská, 2020, s. 22). V kontextu zážitkové pedagogiky respektive holistické výchovy vznikají různé metodiky, jak uvedené tři kroky realizovat.

3.2.1 Záměr (první krok)

Podle Drahanské (2020, s. 22) je záměr vědomá volba rozvojových cílů, důvod našeho konání, proč vlastně chceme, aby účastníci programu něco prožili na vlastní kůži. Je to první úplně první krok, nad kterým se lektor musí zamyslet. Záměr tvoří souhrn deseti základních aspektů, které Drahanská (2020, s. 35) jednotlivě nazývá jako dílky puzzle zapadající do sebe a tvořící velmi specifický časoprostor. Nyní si přiblížíme jednotlivé aspekty (dílky):

- **Počet účastníků** – informace o velikosti skupiny je důležitá hned z několika důvodů jako je například to pro kolik lidí bude potřeba upravit zadání jednotlivých aktivit, zda se bude skupina dělit vzhledem k cílům na skupiny menší nebo kolik bude potřeba na dané aktivity lektorů.

- **Charakteristika účastnické skupiny** – zde spadají další specifika dané skupiny. Je potřeba znát, zda se účastníci již znají a mají za sebou nějakou společnou minulost nebo jestli se uvidí poprvé na programu. Dále je důležité znát, jak se účastníci orientují v dané problematice programu, jaké jsou jejich dosavadní dovednosti a znalosti. Také je zajímavé si zjistit, jaký bude poměr žen a mužů, jejich hierarchické pracovní vazby či věk.
- **Témata** – téma programu je obecné zadání formulované do jednoho i více slov, například se může jednat o komunikaci, týmovou spolupráci či motivaci. Je to rámcové určení oblasti, kterou je potřeba prohlubovat, měnit nebo otevírat. Důležité je, aby téma bylo co nejvíce konkretizováno a specifikováno a také byly vyzdvihnuty nejpodstatnější momenty celého tématu.
- **Cíle** – stanovit si reálný pedagogický cíl je klíčové pro celé snažení. Je to nezbytný krok po tom, co je zformulováno téma programu. Každá aktivita daného programu by měla mít své vlastní reálné cíle, které bude naplňovat. Pedagogické cíle lze rozdělit do tří základních oblastí: kognitivní (znalosti), afektivní (postoje) a psychomotorické (dovednosti). Znalosti, postoje a dovednosti dohromady utváří kompetenci, což je rozsah způsobilostí ve všech oblastech, které se navzájem podmiňují.
- **Délka kurzu** – je důležité brát v úvahu mimo délky samotných aktivit, také prostor na pauzy, jídlo či předpokládané průtahy s příjezdem i odjezdem účastníků.
- **Termín kurzu** – je vhodné program plánovat v době, kdy nejsou státní svátky či prázdniny. V potaz se musí brát také to, kdy se venku stmívá, či jaké počasí je většinou v dané roční období.
- **Interiéry a exteriéry** – pokud je možné, tak by si lektor měl místo konání předem prozkoumat, aby na vlastní oči viděl, v jakých prostorách se daný program bude konat.
- **Materiální zdroje** – je potřeba si materiál na aktivity, pomůcky, desky na psaní, vytištěné zadání a další nachystat dopředu.
- **Lidské zdroje** – pokud lektor dostatečně nerozumí plánovanému tématu, tak je vhodné oslovit člověka, který dané oblasti rozumí a orientuje se v ní.

3.2.2 Program (druhý krok)

Pokud je stanovený záměr a všechny aspekty vyjmenované výše, tak může přijít navrhování jednotlivých aktivit. Dražanská (2020, s. 88-90) doporučuje tři základní oblasti programových prostředků vhodných pro učení prožitkem.

- **Hry** – se řadí mezi nejčastěji využívané prostředky, jelikož se jedná většinou o existující aktivity. Hra je aktivita s jasně stanovenými pravidly, která zadáním i celkovou podstatou zprostředkovává druh zážitku, jaký je potřeba.
- **Modelové situace** – jsou takové aktivity, ve kterých se namodeluje to, co chce lektor účastníkům předat. Modelem se rozumí zmenšenina, prostřednictvím které se účastníci dívají na jev, objekt či princip z odstupů a můžou jej vnímat jako celek.
- **Reálné výzvy** – jsou reálné činnosti nebo úkoly, které se stávají prostředkem učení a slouží jako výchozí materiál k další rozvojové či seberozvojové analogii. Nejvíce využívané jsou expedice či jiné výzvy přímo v přírodě.

Hanuš a Chytilová (2009, s. 110–113) uvádí, že mezi hlavní prostředek výchovy v přírodě patří samotná příroda a pohybové aktivity. Dále vymezují například umělecké aktivity, společenské aktivity, technické aktivity nebo sociálně psychologické aktivity.

- **Pohybové aktivity** – mezi tyto aktivity se řadí aktivity především v přírodě jako jsou sporty v přírodě, turistika, cvičení v přírodě, tábornická a zálesácká praxe nebo rekreace v přírodě.
- **Umělecké aktivity** – zde se řadí aktivity spojené s literaturou, hudbou, zpěvem nebo tancem. Dále také divadelní umění, výtvarné umění a fotografování.
- **Společenské aktivity** – tady se využívají moderní deskové či společenské hry, happeningy nebo slavnostní ohně a rituály.
- **Technické aktivity** – zde jsou aktivity zaměřené na zručnost jedince, techniku nebo konstrukce nových objektů.
- **Sociálně psychologické aktivity** – tyto aktivity se zaměřují na rozvoj komunikativních schopností jedince, sociální a intelektuální rozvoj či tvořivostní představivost a fantazii.

Důležité je mít na mysli, že samotný program je pouze prostředkem nikoliv cílem celého programu a z toho důvodu stojí uprostřed a následuje po něm reflexe (Drahanská, 2020, s. 22).

3.2.3 Reflexe (třetí krok)

Po stanovení záměru a zrealizování konkrétních aktivit přichází na řadu vědomá transformace prožitků na konkrétní zkušenosti, tedy reflexe. Podle Pelánka (2008, s. 101) je reflexe prostor vytvořený pro sdílení zážitků a pocitů z proběhlého programu a měla by poskytovat zpětnou vazbu pro účastníky a také pro instruktory. Dále uvádí, že reflexe není diskuse o pravidlech aktivity nebo technickém provedení ani přednáškou ze strany instruktora. Drahanská (2020, s. 154) doporučuje držet se obecné struktury reflexe, kdy ze začátku se má dát účastníkům volný prostor na sdílení prvních emocí, dojmů a silných zážitků z aktivity. Dále nasměřovat reflexi požadovaným směrem přímo lektorem a v posledním kroku formulovat jasné výstupy a následně jejich aplikaci do reálného života. Každá reflexe má obecný cíl, a to dávat zážitky do souvislostí a rozvíjet schopnost jedince učit se ze svých chyb a zkušeností. Další cíle se odvíjí od jednotlivých aktivit. Reflexe může být zaměřena jedním ze tří směrů, kterými jsou zaměření na jednotlivce, na skupinu nebo na téma. Mezi nejčastější formy reflexe se řadí strukturované diskuse v kruhu účastníků. Lektor s rolí moderátora vede reflexi za pomoci vhodně položených otázek. Otázky volí otevřené, které dávají účastníkům prostor k rozvinutějším odpovědím. Výběr konkrétních otázek se odvíjí od zvoleného pedagogického cíle. Aby mohla proběhnout kvalitní reflexe, tak lektor musí aktivitu společně s účastníky absolvovat nebo musí účastníky při aktivitě pozorovat. Pokud je reflexe dobře provedena, tak si účastníci uvědomí nové souvislosti mezi zážitky a dojem z aktivity obohatí (Pelánek, 2008, s. 102-104).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

Praktická část naší bakalářské práce se zabývá hodnotovou orientací skautů a skautek. Zvolili jsme kvantitativně orientovaný výzkum a jako výzkumnou metodu jsme použili dotazník. Doposud není mnoho bakalářských nebo diplomových prací, které by se zaměřovali na zkoumání hodnotové orientace skautských členů. Podle Stanov světové skautské organizace World Organization of the Scout Movement (2021, s. 5) je posláním skautingu podporování rozvoje osobnosti mladých lidí, aby dosáhli po stránce intelektuální, fyzické, sociální, emocionální i duchovní co nejlepšího rozvoje a stali se z nich odpovědní občané a platní členové společenství své země i světa jako celku. Tudíž podstatou skautského hnutí je všestranný rozvoj osobnosti, který je zcela dobrovolný a v co největší míře tolerantní. Skauting předává dětem a mládeži určité hodnoty, na kterých stojí celé hnutí a pomocí těchto hodnot je utvářena osobnost skautů. Zážitková pedagogika je vědní obor, který se především zaměřuje na osobnostní a týmový rozvoj za pomoci prožitkových situací, výchovné procesy staví především na vlastním prožitku a jeho využití pro osobní růst jedince (Drahanská, 2020). Právě z toho důvodu jsme zvolili zážitkovou pedagogiku jako cestu k rozvoji hodnotové orientace.

4.1 Cíl výzkumu a stanovení výzkumných otázek

Hlavním výzkumným cílem této bakalářské práce je zjistit, jakou mají hodnotovou orientaci skauti a skautky ve věku 13–16 let. Na základě získaných výsledků vytvořit aktivity na rozvoj daných hodnot za pomoci konceptu zážitkové pedagogiky (záměr – program – reflexe).

V návaznosti na výzkumné cíle jsme vytvořili tyto výzkumné otázky:

- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek?
- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci prvního skautského principu?
- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci druhého skautského principu?
- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci třetího skautského principu?
- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek podle pohlaví?
- Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek podle délky členství v organizaci?

Jelikož se jedná o deskriptivní výzkumný problém, vystačili jsme si s popisnými statistikami, nebylo nutné stanovovat hypotézy. Gavora (2000, s. 26) uvádí, že pomocí deskriptivního výzkumného problému zjišťujeme a popisujeme situace, stavy nebo výskyty určitých jevů.

4.2 Metoda sběru dat

Vzhledem k tomu, že se jedná o kvantitativní charakter výzkumu, tak jsme zvolili jako metodu sběru dat dotazník. Rozdali jsme 21 dotazníků, všechny byly vyplněny správně, a tudíž mohly být použity pro výzkum. V úvodu dotazníku jsme seznámili respondenty za jakým účelem dotazník budou vyplňovat. Byli upozorněni na to, že je dotazník zcela anonymní a výsledky budou použity pro účely naší bakalářské práce. Poté následovaly tři identifikační otázky, které nám později pomohli k roztržení dotazníků. Další část se věnovala přímo skautským hodnotám. Vybrali jsme 17 skautských hodnot vycházejících ze tří základních skautských principů, které jsme pro jednodušší pochopení nahradili výroky.

Výroky použité v dotazníku:	Skautské hodnoty:
Neutrácím za zbytečné věci.	hospodárnost
Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	čestnost
Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	prospěšnost
Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	zdvořilost
Nepoužívám vulgární výrazy.	čistota ve slovech, myšlení i skutečích
Jsem upřímný/upřímná.	upřímnost
Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým (př. Tříkrálová sbírka, pomoc Charitě).	prospěch obci/vlasti
Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	ctění autority
Při příchodu do obchodu pozdravím.	slušnost
Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	láska k výtvorům lidským
Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	přátelství
Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	láska k přírodě

Neberu jméno Boží nadarmo.	úcta k Bohu (úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce)
Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	šetrnost
Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	zodpovědnost
Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.	respekt
Mluvím pravdivě, nelžu.	pravdomluvnost

Tabulka 1 - Výroky a skautské hodnoty

V tabulce můžeme vidět vybrané výroky i s hodnotami. Hodnoty, které se týkají prvního skautského principu jsme označili modrou barvou, druhého skautského principu zelenou barvou a třetího skautského principu barvou žlutou.

Vybrané hodnoty jsou popsány v teoretické části této práce. Respondenti vybírali ze škály „naprosto souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – naprosto nesouhlasím“. Dotazník jsme přiložili v příloze P I.

4.3 Výzkumný soubor

Základní výzkumný soubor tvoří členové organizace Junák – český skaut, z. s., kteří spadají do výchovné kategorie skauti a skautky, roveři a rangers. Stanovy Junáka – českého skauta (2022, s. 4) definují, že členem Junáka je každý člověk, který souhlasí s posláním, principy a výchovnou metodou skautského hnutí.

Zaměřili jsme se na skauty, skautky a rovery, se kterými osobně pracujeme již několik let. Břicháček (2017) vymezuje, že skauti a skautky jsou chlapci a dívky ve věku přibližně od 11 do 14 let a zhruba od 15 do 21 let spadají do výchovné kategorie roverů a rangers. Celkem bylo 21 respondentů ve věku 13-16 let, z toho 8 dívek a 13 chlapců. Doba jejich členství ve středisku je delší než 1 rok.

5 ANALÝZA DAT

V této kapitole jsme se zaměřili na způsob třídění nasbíraných dat a analyzování dat. Data byla analyzována pomocí třídění prvního stupně. Jako první jsme si dotazníky čárkovali celkově položku po položce. Poté jsme si dotazníky rozdělili podle pohlaví a následně podle délky členství v organizaci. Vše jsme následně zaznamenali do dokumentu v Microsoft Excel a vytvořili jsme tabulky četností. Získali jsme četnost absolutní a relativní, která je v procentech.

V následující tabulce můžeme vidět, jak odpovídali všichni respondenti.

	Výrok	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
1.	Neutrácím za zbytečné věci.	5 (24 %)	6 (29 %)	1 (5 %)	8 (38 %)	1 (5 %)
2.	Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	13 (62 %)	8 (38 %)	0	0	0
3.	Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	3 (14 %)	6 (29 %)	4 (19 %)	7 (33 %)	1 (5 %)
4.	Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	6 (29 %)	7 (33 %)	1 (5 %)	5 (24 %)	2 (10 %)
5.	Nepoužívám vulgární výrazy.	2 (10 %)	5 (24 %)	1 (5 %)	6 (29 %)	7 (33 %)
6.	Jsem upřímný/upřímná.	8 (38 %)	10 (48 %)	0	3 (14 %)	0
7.	Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým.	8 (38 %)	10 (48 %)	3 (14 %)	0	0
8.	Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	6 (29 %)	12 (57 %)	2 (10 %)	0	1 (5 %)
9.	Při příchodu do obchodu pozdravím.	6 (29 %)	10 (48 %)	1 (5 %)	1 (5 %)	3 (14 %)
10.	Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	2 (10 %)	12 (57 %)	2 (10 %)	4 (19 %)	1 (5 %)
11.	Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	7 (33 %)	9 (43 %)	1 (5 %)	3 (14 %)	1 (5 %)
12.	Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	8 (38 %)	6 (29 %)	2 (10 %)	4 (19 %)	1 (5 %)
13.	Neberu jméno Boží nadarmo.	4 (19 %)	3 (14 %)	3 (14 %)	7 (33 %)	4 (19 %)
14.	Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	9 (42 %)	8 (38 %)	1 (5 %)	2 (10 %)	1 (5 %)
15.	Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	3 (14 %)	12 (57 %)	0	5 (24 %)	1 (5 %)
16.	Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.	10 (48 %)	6 (29 %)	3 (14 %)	1 (5 %)	1 (5 %)
17.	Mluvím pravdivě, nelžu.	1 (5 %)	12 (57 %)	3 (14 %)	5 (24 %)	0

Tabulka 2 - Celkový počet respondentů

Jako první se zaměříme na výroky, které se týkají prvního skautského principu. S výrokem č. 2, že se při hrách snaží hrát fair play a nepodvádět, naprosto souhlasilo 13 respondentů a spíše souhlasilo 8 respondentů (38 %). Nesouhlasnou odpověď zde nezvolil ani jeden respondent.

S výrokem č. 6, který se zaměřoval na to, zda jsou respondenti upřímní, zvolilo odpověď naprosto souhlasím 8 respondentů (38 %), spíše souhlasím 10 respondentů (48 %) a spíše nesouhlasím 3 respondenti (14 %). Odpověď nevím a naprosto nesouhlasím nikdo neuvedl.

S výrokem č. 12, že se umí zastavit a vnímat krásy přírody, naprosto souhlasilo 8 respondentů (38 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (29 %), 2 respondenti (10 %) nevěděli určit, spíše nesouhlasili 4 respondenti (19 %) a naprosto nesouhlasil 1 respondent (5 %).

Na výrok č. 13, že neberou jméno Boží nadarmo, reagovali 4 (19 %) respondenti odpovědí naprosto souhlasím, 3 respondenti (14 %) spíše souhlasím, stejně tak 3 respondenti (14 %) nedokázali posoudit. Dále 7 respondentů (33 %) zvolilo odpověď spíše nesouhlasím a 4 respondenti (19 %) odpověď naprosto nesouhlasím.

Na poslední výrok týkajícího se prvního principu, který se zaměřoval na mluvení pravdy, 1 respondent (5 %) odpověděl naprosto souhlasím, 12 respondentů (57 %) spíše souhlasím, 3 respondenti (14 %) nevím a 5 respondentů (24 %) spíše nesouhlasím. Odpověď naprosto nesouhlasím nebyla zvolena.

Dále budeme pokračovat s výroky, které se zaměřují na druhý skautský princip. S výrokem č. 3, že každý den vykonají alespoň jeden dobrý skutek, naprosto souhlasili 3 respondenti (14 %), spíše souhlasilo 6 respondentů. Odpověď nevím zvolili 4 respondenti (19 %). Nesouhlasné odpovědi zvolilo 8 respondentů, z toho 7 respondentů (33 %) odpověď spíše nesouhlasím a 1 respondent (5 %) naprosto nesouhlasím.

Na výrok č. 4, který říká, že pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky, odpovědělo 6 respondentů (29 %) naprosto souhlasím, 7 respondentů (33 %) naprosto nesouhlasím. 1 respondent (5 %) uvedl odpověď nevím, 5 respondentů (24 %) spíše nesouhlasilo a 2 respondenti (10 %) naprosto nesouhlasili.

S výrokem č. 7, že se rádi účastní skautských akcí, kde pomáhají druhým, naprosto souhlasilo 8 respondentů (38 %), spíše souhlasilo 10 respondentů (48 %) a 3 respondenti (14 %) se nemohli rozhodnout. Odpověď spíše nesouhlasím a naprosto nesouhlasím nezvolil nikdo.

S výrokem č. 8, že se řídí pravidly, které nastaví vedoucí, naprosto souhlasilo 6 respondentů (29 %), spíše souhlasilo 12 respondentů (57 %). Možnost nevím zvolili 2 respondenti (10 %) a naprosto nesouhlasím 1 respondent (5 %). Možnost spíše nesouhlasím nezvolil nikdo.

Na výrok č. 9, který se týkal toho, zda pozdraví, když přijdou do obchodu, odpovědělo 6 respondentů (29 %) naprosto souhlasím, 10 respondentů (48 %) spíše souhlasím, 1 respondent (5 %) nevím, 1 respondent (5 %) spíše nesouhlasím a 3 respondenti (14 %) naprosto nesouhlasím.

S výrokem č. 10, že neshazují práci druhých jen proto, že v ní nevidí smysl, naprosto souhlasili 2 respondenti (10 %) a 12 respondentů spíše souhlasilo. Nemohli se rozhodnout 2 respondenti (10 %), tudíž zvolili odpověď nevím. Dále 4 respondenti (19 %) spíše nesouhlasili a 1 respondent (5 %) naprosto nesouhlasil s výrokem.

S výrokem č. 11, který tvrdí, že se na ně blízcí mohou spolehnout, naprosto souhlasilo 7 respondentů (33 %), spíše souhlasilo 9 respondentů (43 %) a neutrální odpověď zvolil 1 respondent (5 %). Dále 3 (14 %) respondenti spíše nesouhlasili a 1 (5 %) respondent naprosto nesouhlasil.

U výroku č. 15, že si plní zadané úkoly zodpovědně a včas, jsme zaznamenali odpovědi naprosto souhlasím u 3 respondentů (14 %), spíše souhlasím u 12 respondentů (57 %), spíše nesouhlasím u 5 respondentů (24 %) a naprosto nesouhlasím u 1 respondenta (5 %). Možnost nevím nebyla zvolena.

S předposledním výrokem, že každý má právo vyjádřit svůj názor, naprosto souhlasilo 10 respondentů (48 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (29 %), spíše nesouhlasil 1 respondent (5 %) a naprosto nesouhlasil také 1 respondent (5 %). 3 respondenti (14 %) se nemohli rozhodnout, tudíž zvolili odpověď nevím.

Teď nám zbývá třetí skautský princip. S prvním výrokem, že neutrácí za zbytečné věci, naprosto souhlasilo 5 respondentů (24 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (29 %). Odpověď nevím zvolil 1 respondent (5 %). Spíše nesouhlasilo 8 respondentů (38 %) a naprosto nesouhlasil 1 respondent (5 %).

S výrokem č. 5, že nepoužívají vulgární výrazy, naprosto souhlasili 2 respondenti (10 %), spíše souhlasilo 5 respondentů (24 %), nevím odpověděl 1 respondent (5 %). Spíše nesouhlasilo 6 respondentů (29 %) a naprosto nesouhlasilo 7 respondentů (33 %).

S výrokem č. 14, který se týkal šetrnosti k přírodě a třídění odpadu, naprosto souhlasilo 9 respondentů (42 %), spíše souhlasilo 8 respondentů (38 %), 1 respondent (5 %) si nebyl jistý, spíše nesouhlasili 2 respondenti (10 %) a naprosto nesouhlasil 1 respondent (5 %).

Jak jsme již zmínili na začátku kapitoly, tak po vyhodnocení odpovědí celkového počtu respondentů, jsme dotazníky rozdělili podle pohlaví na dívky a chlapce. Z toho jsme zjistili, že mezi respondenty bylo 8 dívek a 13 chlapců. To můžeme vidět v tabulce 4 a tabulce 5.

	Výrok	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
1.	Neutrácím za zbytečné věci.	2 (25 %)	1 (13 %)	0	5 (63 %)	0
2.	Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	5 (63 %)	3 (37 %)	0	0	0
3.	Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	0	4 (50 %)	1 (13 %)	3 (37 %)	0
4.	Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	2 (25 %)	2 (25 %)	1 (13 %)	2 (25 %)	1 (13 %)
5.	Nepoužívám vulgární výrazy.	1 (13 %)	1 (13 %)	0	4 (50 %)	2 (25 %)
6.	Jsem upřímný/upřímná.	4 (50 %)	2 (25 %)	0	2 (25 %)	0
7.	Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým.	3 (38 %)	4 (50 %)	1 (13 %)	0	0
8.	Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	2 (25 %)	5 (63 %)	1 (13 %)	0	0
9.	Při příchodu do obchodu pozdravím.	5 (63 %)	3 (38 %)	0	0	0
10.	Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	2 (25 %)	3 (38 %)	1 (13 %)	2 (25 %)	0
11.	Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	0	6 (75 %)	1 (13 %)	1 (13 %)	0
12.	Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	4 (50 %)	1 (13 %)	1 (13 %)	2 (25 %)	0
13.	Neberu jméno Boží nadarmo.	0	0	2 (25 %)	5 (63 %)	1 (13 %)
14.	Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	4 (50 %)	4 (50 %)	0	0	0
15.	Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	2 (25 %)	5 (63 %)	0	1 (13 %)	0
16.	Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.	3 (38 %)	3 (38 %)	1 (13 %)	1 (13 %)	0
17.	Mluvím pravdivě, nelžu.	0	2 (25 %)	3 (38 %)	3 (38 %)	0

Tabulka 3 - Rozdělení podle pohlaví – dívky

U výroku č. 1, že neutrácí za zbytečné věci, můžeme vidět, že 5 respondentek (63 %) s výrokiem spíše nesouhlasí. Naopak 2 respondentky (25 %) naprosto souhlasí a 1 respondentka (13 %) spíše souhlasí. Dále u výroku č. 5, že nepoužívají vulgární výroky, můžeme vidět také více negativních odpovědí. Spíše nesouhlasily 4 respondentky (50 %) a naprosto nesouhlasily 2 respondentky (25 %). S výrokiem naprosto souhlasila 1 respondentka (13 %) a spíše souhlasila také 1 respondentka (13 %). U výroku č. 13, že neberou jméno Boží nadarmo, nespátřujeme žádnou pozitivní odpověď. S daným výrokiem 1 respondentka naprosto nesouhlasila (13 %), dále 5 respondentek (63 %) spíše nesouhlasilo a 2 respondentky (25 %) zvolily odpověď nevím.

Může zde vidět výroky, se kterými respondentky naprosto souhlasily či spíše souhlasily. S výrokem č. 2, že při hrách se snaží hrát fair play a nepodvádět, naprosto souhlasilo 5 respondentek (63 %) a spíše souhlasily 3 respondentky (37 %). U výroku č. 9, že při příchodu do obchodu pozdraví, můžeme spatřit, že 5 respondentek (63 %) naprosto souhlasí a 3 respondentky (38 %) spíše souhlasí. S výrokem č. 14, který tvrdí, že jsou šetrné k přírodě a třídí odpad, polovina respondentek naprosto souhlasila a druhá polovina spíše souhlasila.

U výroku č. 7, že se rády účastní skautských akcí, kde se pomáhá druhým a u výroku č. 8, že se řídí pravidly nastavenými vedoucím, vidíme samé pozitivní odpovědi až na jednu neutrální. S výrokem č. 7 naprosto souhlasily 3 respondentky (38 %), spíše souhlasily 4 respondentky (50 %) a neutrální odpověď zvolila 1 respondentka (13 %). U výroku č. 8 je to podobné, s ním naprosto souhlasily 2 respondentky (25 %), spíše souhlasilo 5 respondentek (63 %) a neutrální odpověď zvolila právě 1 respondentka (13 %). Nyní se již můžeme přesunout k tabulce 5.

	Výrok	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím
1.	Neutrácím za zbytečné věci.	3 (23 %)	5 (38 %)	1 (8 %)	3 (23 %)	1 (8 %)
2.	Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	8 (62 %)	5 (38 %)	0	0	0
3.	Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	3 (23 %)	2 (15 %)	3 (23 %)	4 (31 %)	1 (8 %)
4.	Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	4 (31 %)	5 (38 %)	0	3 (23 %)	1 (8 %)
5.	Nepoužívám vulgární výrazy.	1 (8 %)	4 (31 %)	1 (8 %)	2 (15 %)	5 (38 %)
6.	Jsem upřímný/upřímná.	4 (31 %)	8 (62 %)	0	1 (8 %)	0
7.	Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým.	5 (38 %)	6 (46 %)	2 (15 %)	0	0
8.	Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	4 (31 %)	7 (54 %)	1 (8 %)	0	1 (8 %)
9.	Při příchodu do obchodu pozdravím.	1 (8 %)	7 (54 %)	1 (8 %)	1 (8 %)	3 (23 %)
10.	Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	0	9 (69 %)	1 (8 %)	2 (15 %)	1 (8 %)
11.	Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	7 (54 %)	3 (23 %)	0	2 (15 %)	1 (8 %)
12.	Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	4 (31 %)	5 (38 %)	1 (8 %)	2 (15 %)	1 (8 %)
13.	Neberu jméno Boží nadarmo.	4 (31 %)	3 (23 %)	1 (8 %)	2 (15 %)	3 (23 %)
14.	Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	5 (38 %)	4 (31 %)	1 (8 %)	2 (15 %)	1 (8 %)
15.	Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	1 (8 %)	7 (54 %)	0	4 (31 %)	1 (8 %)

16.	Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektují jiné názory.	7 (54 %)	3 (23 %)	2 (15 %)	0	1 (8 %)
17.	Mluvím pravdivě, nelžu.	1 (8 %)	10 (77 %)	0	2 (15 %)	0

Tabulka 4 - Rozdělení podle pohlaví – chlapani

Podíváme se na výroky, u kterých převládají pozitivní nebo negativní odpovědi, stejně jako jsme to udělali u dívek. S výrokem č. 2, že se snaží hrát fair play a nepodvádět, naprosto souhlasilo 8 respondentů (62 %) a spíše souhlasilo 5 respondentů (38 %). Na výrok č. 6, který tvrdí, že jsou upřímní, odpověděli 4 respondenti (31 %) naprosto souhlasím, 8 respondentů (62 %) spíše souhlasím. Dále 2 respondenti (15 %) zvolil neutrální odpověď. Se 7. výrokem, že se rádi účastní skautských akcí, kde se pomáhá druhým, naprosto souhlasilo 5 respondentů (38 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (46 %) a 2 respondenti (15 %) se nemohli rozhodnout, tudíž zvolili odpověď nevím. Na výrok č. 8, že se řídí pravidly, které nastaví vedoucí, odpověděli 4 respondenti (31 %) naprosto souhlasím, 7 respondentů (54 %) spíše souhlasím a jeden respondent (8 %) neutrálně. Zde se objevila i negativnější odpověď, kdy 1 respondent (8 %) odpověděl naprosto nesouhlasím.

Nejvíce negativních odpovědí můžeme najít u 5. výroku, který říká, že nepoužívají vulgární výrazy. S výrokem naprosto nesouhlasilo 5 respondentů (38 %), spíše nesouhlasili 2 respondenti (15 %) a neutrální odpověď zvolil jeden respondent (8 %). Dále spíše souhlasili 4 respondenti (31 %) a naprosto souhlasil 1 respondent (8 %).

Jako poslední rozdělení bylo podle délky členství v organizaci na 1–2 roky, 3–5 let a 6 a více let. Zjistili jsme, že jen jeden respondent je členem organizace v rozmezí 1–2 roky, 6 respondentů 3–5 let a 14 respondentů 6 a více let.

Respondent, který je členem organizace 1–2 roky jednou zvolil odpověď naprosto souhlasím a to u výroku č. 2, který říká, že se při hrách snaží hrát fair play. Šestkrát odpověděl spíše souhlasím a to u výroku č. 4, č. 8, č. 9, č. 10 a č. 14. Nemohl se rozhodnout právě čtyřikrát, proto zvolil odpověď nevím a to u výroku č. 3, č. 7, č. 11 a č. 16. Spíše nesouhlasil se zbylými 7 výroky. V následující tabulce 5 můžeme vidět četnost odpovědí respondentů, kteří jsou členy organizace 3–5 let.

	Výrok	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím
1.	Neutrácím za zbytečné věci.	1 (17 %)	0	0	5 (83 %)	0
2.	Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	2 (33 %)	4 (67 %)	0	0	0
3.	Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	1 (17 %)	1 (17 %)	1 (17 %)	3 (50 %)	0
4.	Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	0	1 (17 %)	1 (17 %)	3 (50 %)	1 (17 %)
5.	Nepoužívám vulgární výrazy.	1 (17 %)	0	1 (17 %)	2 (33 %)	2 (33 %)
6.	Jsem upřímný/upřímná.	4 (67 %)	2 (33 %)	0	0	0
7.	Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým.	1 (17 %)	4 (67 %)	1 (17 %)	0	0
8.	Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	1 (17 %)	3 (50 %)	2 (33 %)	0	0
9.	Při příchodu do obchodu pozdravím.	4 (67 %)	1 (17 %)	1 (17 %)	0	0
10.	Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	1 (17 %)	1 (17 %)	1 (17 %)	3 (50 %)	0
11.	Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	1 (17 %)	4 (67 %)	0	1 (17 %)	0
12.	Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	2 (33 %)	2 (33 %)	2 (33 %)	0	0
13.	Neberu jméno Boží nadarmo.	1 (17 %)	0	2 (33 %)	2 (33 %)	1 (17 %)
14.	Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	3 (50 %)	2 (33 %)	1 (17 %)	0	0
15.	Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	0	6 (100 %)	0	0	0
16.	Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.	1 (17 %)	2 (33 %)	2 (33 %)	1 (17 %)	0
17.	Mluvím pravdivě, nelžu.	0	2 (33 %)	2 (33 %)	2 (33 %)	0

Tabulka 5 - Rozdělení podle členství v organizaci - 3–5 let

S výrokem č. 2, že při hrách hrají fair play a nepodvádí, naprosto souhlasili 2 respondenti (33 %) a spíše souhlasili 4 respondenti (67 %). Na výrok č. 6 jsme zaznamenali také jen pozitivní odpovědi, 4 respondenti (67 %) s ním naprosto souhlasili a 2 respondenti (33 %) spíše souhlasili. S výrokem č. 7, že se rádi účastní skautských akcí, kde se pomáhá druhým, naprosto souhlasil 1 respondent (17 %), spíše souhlasili 4 respondenti (67 %) a 1 respondent (17 %) zvolil odpověď neutrální. Dále na výrok č. 15, který říká, že plní zadané úkoly zodpovědně a včas, odpovědělo všech 6 respondentů (100 %) spíše souhlasím.

Negativnější odpovědi byly například u výroku č. 1, který tvrdí, že neutrácí za zbytečné věci. Na tento výrok 1 respondent (17 %) odpověděl naprosto souhlasím a 5 respondentů (83 %) spíše nesouhlasím. Dále s výrokem č. 4, že pokud udělá něco špatně, tak dokáže přiznat

chybu a nést následky, spíše nesouhlasili 3 respondenti (50 %), naprosto nesouhlasil 1 respondent (17 %) a 1 respondent (17 %) nedokázal určit. Pouze jeden respondent (17 %) s výrokem spíše souhlasil.

	Výrok	Naprosto souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprosto nesouhlasím
1.	Neutrácím za zbytečné věci.	4 (29 %)	6 (43 %)	1 (7 %)	2 (14 %)	1 (7 %)
2.	Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.	10 (71 %)	4 (29 %)	0	0	0
3.	Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.	2 (14 %)	5 (36 %)	2 (14 %)	4 (29 %)	1 (7 %)
4.	Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.	6 (43 %)	5 (36 %)	0	2 (14 %)	1 (7 %)
5.	Nepoužívám vulgární výrazy.	1 (7 %)	5 (36 %)	0	3 (21 %)	5 (36 %)
6.	Jsem upřímný/upřímná.	4 (29 %)	8 (57 %)	0	2 (14 %)	0
7.	Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým.	7 (50 %)	6 (43 %)	1 (7 %)	0	0
8.	Pokud vedoucí nastaví nějaké pravidla, tak se nimi řídím.	5 (36 %)	8 (57 %)	0	0	1 (7 %)
9.	Při příchodu do obchodu pozdravím.	2 (14 %)	8 (57 %)	0	1 (7 %)	3 (21 %)
10.	Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.	1 (7 %)	10 (71 %)	1 (7 %)	1 (7 %)	1 (7 %)
11.	Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.	6 (43 %)	5 (36 %)	0	2 (14 %)	1 (7 %)
12.	Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).	6 (43 %)	4 (29 %)	0	3 (21 %)	1 (7 %)
13.	Neberu jméno Boží nadarmo.	3 (21 %)	3 (21 %)	1 (7 %)	4 (29 %)	3 (21 %)
14.	Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.	6 (43 %)	5 (36 %)	0	2 (14 %)	1 (7 %)
15.	Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.	3 (21 %)	6 (43 %)	0	4 (29 %)	1 (7 %)
16.	Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.	9 (64 %)	4 (29 %)	0	0	1 (7 %)
17.	Mluvím pravdivě, nelžu.	1 (7 %)	10 (71 %)	1 (7 %)	2 (14 %)	0

Tabulka 6 - Rozdělení podle členství v organizaci - 6 a více let

Negativní odpověď jsme nezaznamenali u výroku č. 2. Naprosto s ním souhlasilo 10 respondentů (71 %) a spíše souhlasili 4 respondenti. Se 7. výrokem, že se rádi účastní skautských akcí, kde pomáhají druhým, naprosto souhlasilo 7 respondentů (50 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (43 %) a jeden respondent (7 %) nevěděl.

Na výrok č. 16, že respektují jiné názory, odpovědělo 9 respondentů (64 %) naprosto souhlasím a 4 respondenti (29 %) spíše souhlasím. Právě jeden respondent (7 %) s výrokem naprosto nesouhlasil. S prvním výrokem, že neutrácí za zbytečné věci, naprosto souhlasili 4

respondenti (29 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (43 %), spíše nesouhlasili 2 respondenti (14 %) a naprosto nesouhlasil jeden respondent (7 %) a také jeden respondent (7 %) si nebyl jistý. U 6. výroku můžeme vidět spíše souhlasnější odpovědi. S tím, že jsou upřímní, naprosto souhlasili 4 respondenti (29 %), spíše souhlasilo 8 respondentů (57 %) a pouze 2 respondenti (14 %) spíše nesouhlasili. S výrokem č. 15, že plní zadané úkoly zodpovědně a včas, naprosto souhlasili 3 respondenti (21 %), spíše souhlasilo 6 respondentů (43 %), spíše nesouhlasili 4 respondenti (29 %) a naprosto nesouhlasil 1 respondent (7 %).

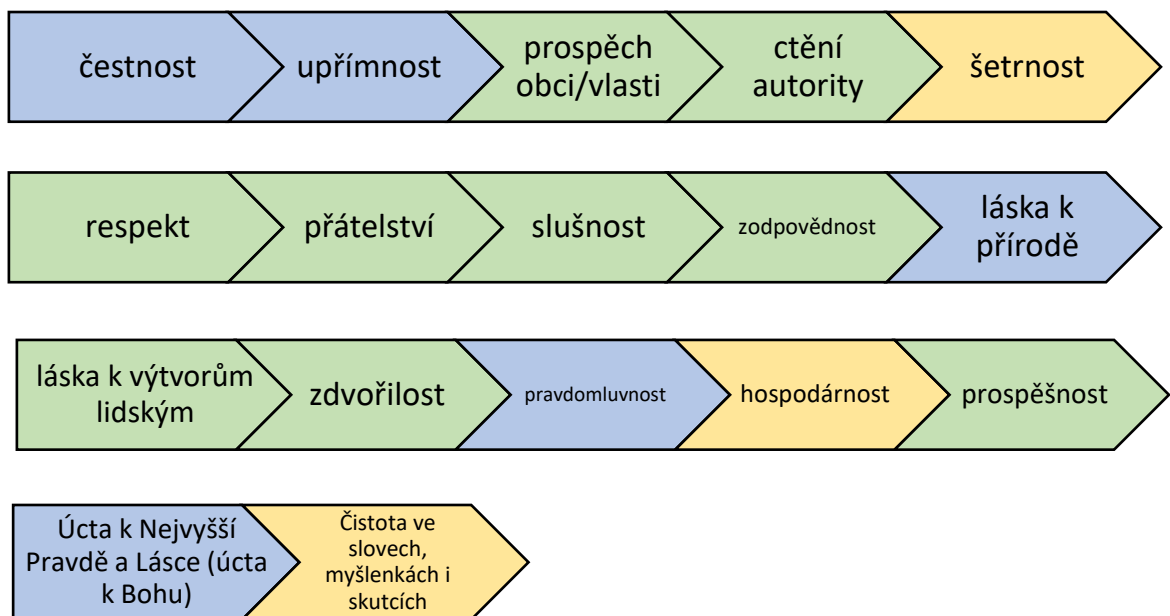
6 INTERPRETACE DAT A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

V kapitole interpretace dat a shrnutí výsledků jsme se první zaměřili na práci s analyzovanými daty, jelikož jak říká Gavora (2000, s. 136) je třeba vdechnout pouhým číslům život. Dále jsme shrnuli výsledky a navrhli doporučení pro praxi.

6.1 Interpretace dat

V této podkapitole zodpovíme všechny výzkumné otázky.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek?

Obrázek 1 - hodnotová orientace skautů a skautek

Na tuhle výzkumnou otázku jsme si zodpověděli za pomoci tabulky 2, kdy jsme dané hodnoty seřadili podle četnosti souhlasných odpovědí respondentů. Pro přehlednější znázornění hodnot byly hodnoty znázorněny do obrázků, kde jsou jednotlivé hodnoty také barevně odlišeny podle třech základních skautských principů. V následujících třech otázkách si odpovíme přesněji.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci prvního skautského principu?

V rámci prvního skautského principu je pořadí hodnot takové: čestnost, upřímnost, láska k přírodě, pravdomluvnost a úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce/úcta k Bohu. Duchovní hodnoty, neboli hodnoty zaměřené na první skautský princip, se objevily mezi prvními dvěma a dále až v druhé polovině. Langmeier a Krejčířová (2006, s. 162) uvádí, že dospívající jsou citliví

na každý náznak nespravedlnosti, odsuzují malé konvenční lži a zdůrazňují absolutní upřímnost mezi lidmi. Tohle nám potvrzuje umístění hodnoty upřímnost na přední příčce. Dále hodnota úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce skončila na předposledním místě, což je zapříčiněno tím, že se jedná o něco, co nás přesahuje (Vítek, 2016, s. 19). Je to často spojováno s vírou v Boha, což ne každý z respondentů se může hlásit k nějaké víře.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci druhého skautského principu?

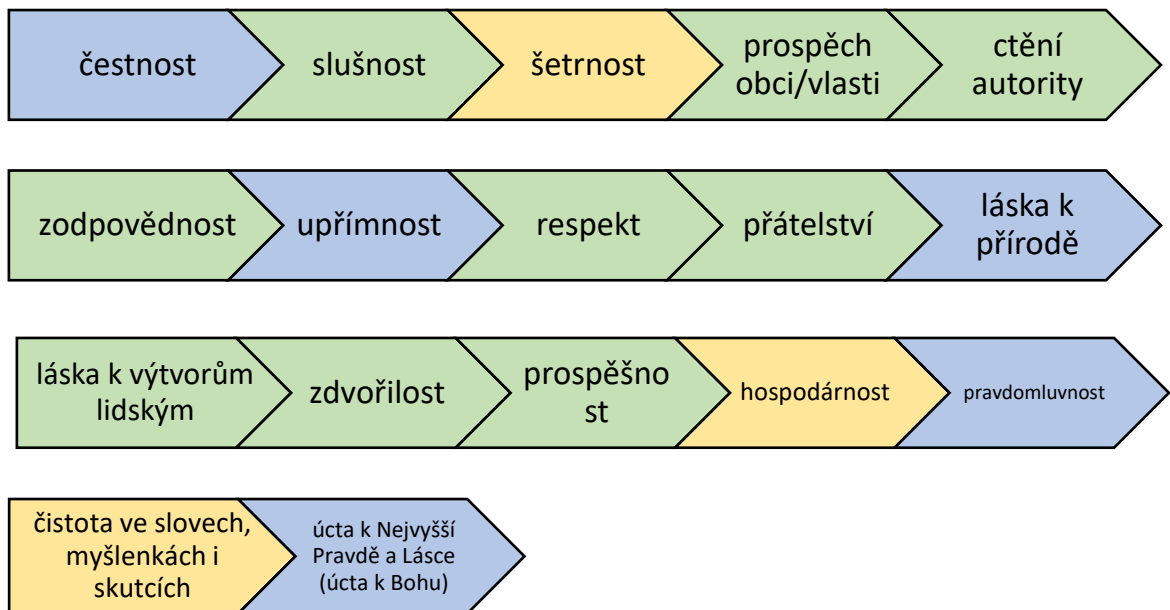
V rámci druhého skautského principu – odpovědnosti vůči druhým můžeme vidět následující pořadí: prospěch obci/vlasti, ctění autority, respekt, přátelství, slušnost, zodpovědnost, lásku k výtvorům lidským, zdvořilost a prospěšnost. Skauti a skautky při různých skautských akcích jsou v prostředí svých vrstevníků, je pro ně důležité s druhými ve skupině vycházet a umět se na sebe vzájemně spolehnout. Jak uvádí Blatný (2016, s. 107), tak mezi 13. a 17. rokem dítěte slábne pozitivní identifikace s rodiči, a proto více tíhnou k vrstevníkům. Dále adolescenti dokáží již lépe porozumět mentálním stavům druhých lidí, názorům a pocitům. Tohle nám potvrzuje umístění hodnoty respekt v první polovině hierarchie. Adolescenti jsou k dospělým autoritám (rodičům a učitelům) kritičtí, jejich názory často neakceptují (Vágnerová a Lisá, 2021, s. 1085–1103). Proto zde máme překvapivé zjištění, že hodnota ctění autority se u skautů a skautek objevuje na čtvrté pozici. Je to tím, že ve skautingu se vedoucí řídí stejnými pravidly jako jeho svěřenci, proto sebe jedinec nevnímá vyloženě v podřízeném postavení.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek v rámci třetího skautského principu?

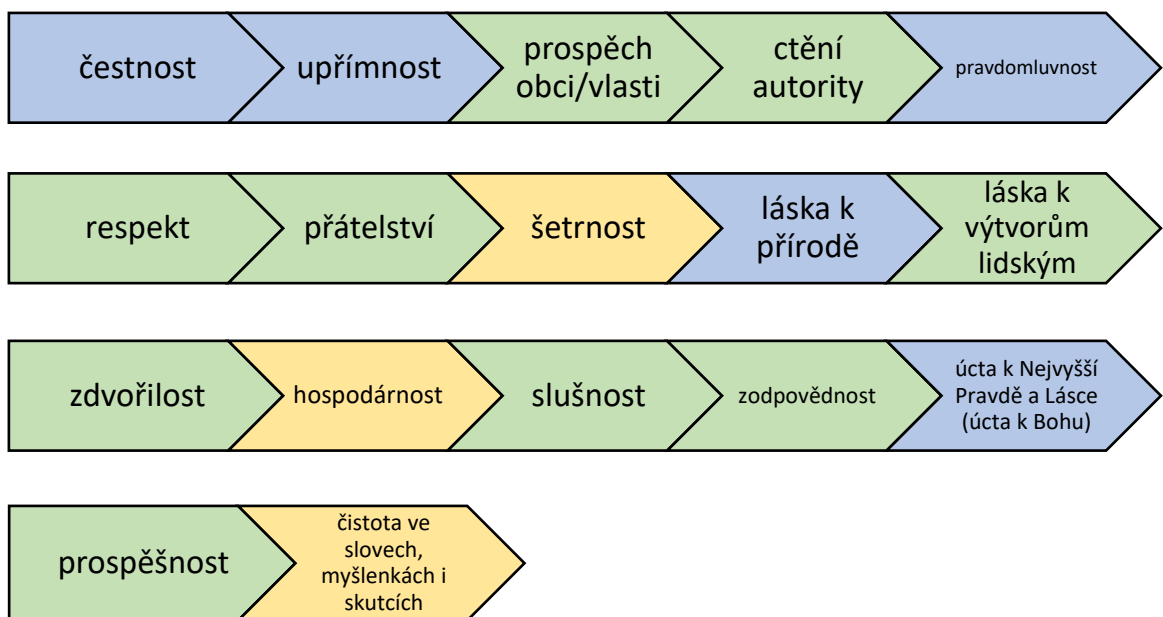
Třetí skautský princip se zaměřuje na všestranný rozvoj jedince. Hodnoty spadající do tohoto principu jsou rozmístěny po celé hierarchii v následujícím pořadí – šetrnost, hospodárnost a čistota ve slovech, myšlenkách a skutcích. Šetrnost se umístila na první pozici mezi hodnotami ze třetího skautského principu, což nám ukazuje to, že skautům a skautkám není lhostejné, jak se chovají k přírodě. Přírozené prostředí skautů je příroda, tudíž se dbá na šetrné chování k ní. Desátý bod skautského zákona zní „skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích“, zaměřuje se především na čistotu vnitřní. Jedná se o jeden z nejtěžších bodů zákona (skaut-terlicko), což můžeme potvrdit podle umístění hodnoty čistota ve slovech, myšlenkách a skutcích na poslední pozici hierarchie.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek podle pohlaví?

Následující obrázky nám ukazují hodnotovou orientaci dívek a chlapců. Pro lepší přehlednost jsme také rozlišili jednotlivé hodnoty podle skautských principů.

Obrázek 2 - hodnotová orientace – dívky

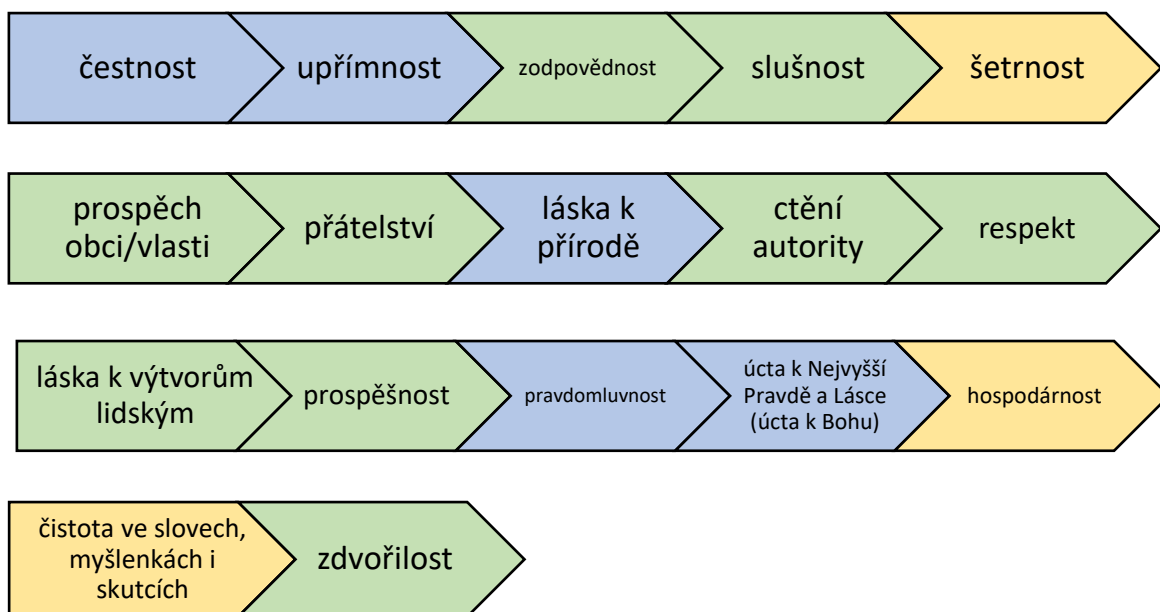
Obrázek 3 - hodnotová orientace – chlapci

Z uvedených hierarchií hodnot skautů a skautek nám vyplynulo, že hodnotová orientace se odlišuje. Ve svém pořadí se shoduje pouze hodnota čestnost, která je umístěna na prvním místě. Dále například hodnoty prospěch obci/vlasti, čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích nebo zdvořilost se nachází na podobných místech. Naopak nejvýraznější rozdíl můžeme vidět v hodnotě pravdomluvnost, která je u dívek na 15. pozici a u chlapců na 5.

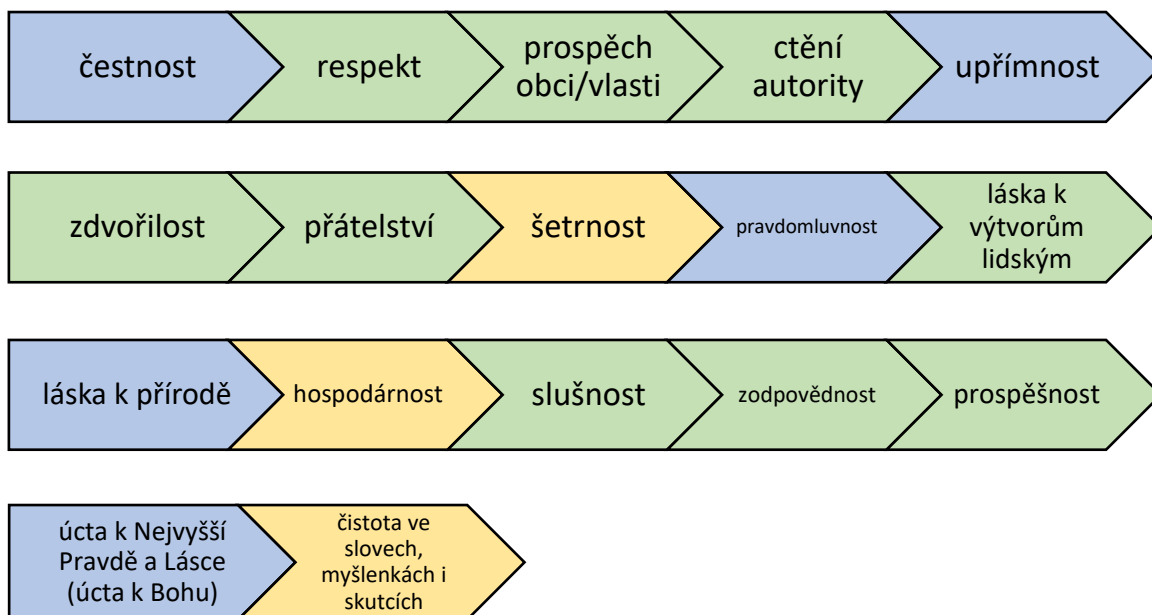
pozici. Dále výrazný rozdíl spatřujeme u hodnoty zodpovědnost, což je způsobeno tím, že od dívek je vyžadována větší zodpovědnost oproti chlapcům (Vágnerová a Lisá, 2021, s. 1249). Láska k přírodě a láska k výtvorům lidským se u skautek i skautů objevuje vedle sebe, což je zapříčiněno tím, že tyto hodnoty spadají do 6. bodu zákona – skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských. Také si můžeme všimnout, že u dívek se na předních příčkách objevují spíše hodnoty ze druhého skautského principu, tudíž zaměřené na druhé. Jsou to hodnoty slušnost, prospěch obci/vlasti, ctění autority nebo zodpovědnost. Naopak u chlapců na předních příčkách spatřujeme více hodnot z prvního skautského principu – zaměřující se spíše na nemateriální, přesahující hodnoty. Jsou mezi nimi čestnost, upřímnost a pravdomluvnost.

Jaká je hodnotová orientace skautů a skautek podle délky členství v organizaci?

Jelikož pouze jeden respondent spadá do rozmezí členství 1-2 roky, tak zde zmiňuje jen hodnotovou orientaci skautů a skautek, kteří jsou členy organizace 3-5 let (obrázek 4) a 6 a více let (obrázek 5).

Obrázek 4 - hodnotová orientace - 3-5 let členství

Obrázek 5 - hodnotová orientace - 6 a více let členství

V hodnotových orientacích skautů a skautek, kteří jsou členy organizace 3-5 let a 6 a více let, jsme zpozorovali pouze dvě hodnoty na stejném umístění. Jedná se o hodnotu čestnost a hodnotu přátelství. Nejvýraznější rozdíly můžeme vidět u hodnoty zdvořilost, zodpovědnost a respekt, kdy zdvořilost u skautů působících kratší dobu v organizaci je na poslední pozici hierarchie. Na shodné pozici se objevuje hodnota čestnost a přátelství.

6.2 Shrnutí a doporučení pro praxi

Na základě vyhodnocení všech dat jsme zjistili hodnotovou orientaci skautů a skautek. Ta byla následující – **čestnost, upřímnost, prospěch obci/vlasti, ctění autority, šetrnost, respekt, přátelství, slušnost, zodpovědnost, láska k přírodě, láska k výtvorům lidským, zdvořilost, pravdomluvnost, hospodárnost, prospěšnost, úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu), čistota ve slovech, myšlenkách i skutečích**. Dále jsme zjistili hodnotovou orientaci skautů a skautek podle pohlaví. Mezi nejvýznamnější hodnoty skautů patří čestnost, upřímnost, prospěch obci/vlasti, ctění autority, pravdomluvnost, respekt, přátelství. Naopak u dívek jsou nejvýznamnější hodnoty čestnost, slušnost, šetrnost, prospěch obci/vlasti, ctění autority, zodpovědnost, upřímnost. Shodu jsme zde zaznamenali pouze u první hodnoty čestnost. Na prostřední místa se u skautů řadí hodnoty šetrnost, láska k přírodě, láska k výtvorům lidským, zdvořilost či hospodárnost. U skautek jsou to hodnoty respekt, přátelství, láska k přírodě, láska k výtvorům lidským a zdvořilost. Na spodních

příčkách se u skautů objevují hodnoty slušnost, zodpovědnost, úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu), prospěšnost a čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích. U skautek zde můžeme najít hodnoty prospěšnost, hospodárnost, pravdomluvnost, čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích a úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu). V neposlední řadě jsme se zaměřili na hodnotové orientace členů podle délky působení v organizaci. Zde se na předních příčkách u členů působících v organizaci 3-5 let objevují hodnoty jako čestnost, upřímnost, zodpovědnost, slušnost, šetrnost, prospěch obci/vlasti nebo přátelství. U členů, kteří jsou v organizaci 6 a více let, jsou nejvýznamnější hodnoty čestnost, respekt, prospěch obci/vlasti, ctění autority, upřímnost, zdvořilost a přátelství. U členů působící organizaci kratší dobu jsou na středních pozicích hodnoty jako láska k přírodě, ctění autority, respekt, láska k výtvorům lidským, prospěšnost. Naopak u členů působících v organizaci delší dobu nacházíme na prostředních příčkách hodnoty šetrnost, pravdomluvnost, láska k výtvorům lidským, láska k přírodě a hospodárnost. Na spodních příčkách u skautů s členstvím 3-5 let jsou hodnoty pravdomluvnost, úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu), hospodárnost, čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích a zdvořilost. U druhé skupiny jsou to hodnoty slušnost, zodpovědnost, prospěšnost, úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu) a čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích. Při zjišťování jsme přišli na to, že pro obě skupiny jsou stejně důležité hodnoty čestnost a přátelství.

Poté jsme vytvořili **Brožuru inspirativních aktivit pro rozvoj skautských hodnot**. Na začátku se nachází seznámení s tím, na základě čeho brožura vznikla, co se v ní nachází a dále je uvedeno představení základních skautských principů. Poté již následuje 13 aktivit. Každá aktivita je rozdělena na záměr – program – reflexi. V záměru je uvedeno na rozvoj jaké hodnoty je aktivita určena, dále pedagogický cíl a pro jakou výchovnou kategorii je vhodná. Část program se zaměřuje na potřebný čas na aktivity i přípravu před nimi, pomůcky a samotný průběh aktivity. V poslední části je vypracovaná reflexe.

Pro skupinu zkoumaných skautů a skautek bychom doporučili více **rozvíjet hodnoty zaměřené na první skautský princip**. Mezi tyto hodnoty patří **Pravda a Láska**, což jsou hodnoty pro skauting nejdůležitější, jelikož na nich celé hnutí stojí. Dále bychom doporučili **rozvíjet hodnoty ze třetího skautského principu zaměřené na jedince samého**. Přesněji bychom se zaměřili na **hodnotu hospodárnost a hodnotu čistota ve slovech, myšlenkách a skutcích**, která skončila na poslední pozici. Je důležité, aby skauti a skautky dokázali být čistí po vnitřní stránce, tudíž v myšlenkách i slovech. Přesněji bychom doporučili zrealizovat aktivitu Vnímání vnitřního života rozvíjející právě hodnotu úcta

k nejvyšší Pravdě a Lásce, kde za pomoci vnímání hudby, vyjádří své pocity a zamyslí se nad svým vnitřním vnímáním. Dále aktivitu s názvem Hospodaření s časem, při které si zhodnotí, kolik času věnují jednotlivým aktivitám během dne a posoudí, zda čas tráví efektivně či nikoli. Na rozvoj hodnoty čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích je zaměřena aktivita Záleží na tom, co si myslíme?, při které se skauti a skautky zamyslí nad chováním k druhým lidem a také nad tím, co si o druhých myslí.

Pro ověření efektivnosti aktivit bychom doporučili provedení experimentu, který může být součástí např. navazující diplomové práce.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřená na problematiku hodnot a hodnotovou orientaci. Hodnotové orientace jsou podmíněné individuálně, ale i tak lze sledovat podobnost zaměření některých jedinců. Mohou mít stejné zájmy, což v této bakalářské práci byl skauting. Teoretická část měla za úkol vymezit pojem hodnota, objasnit funkce hodnot a klasifikace hodnot. Poté bylo vymezeno poslání skautingu a jeho výchovné metody, společně s jeho hodnotami a na závěr vymezení a charakteristika zážitkové pedagogiky.

Praktická část měla za cíl **zjistit hodnotovou orientaci skautů a skautek a na základě toho sestavit brožuru aktivit pro posílení hodnotové orientace**. Na základě dat získaných z analýzy dat jsme mohli sestavit hodnotovou orientaci skautů a skautek, která je následující – čestnost, upřímnost, prospěch obci/vlasti, ctění autority, šetrnost, respekt, přátelství, slušnost, zodpovědnost, láska k přírodě, láska k výtvorům lidským, zdvořilost, pravdomluvnost, hospodárnost, prospěšnost, úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu), čistota ve slovech, myšlenkách i skutcích. Z výsledků výzkumu bylo zjištěno, že by se daná skupina skautů a skautek měla především zaměřit více na rozvíjení hodnot z prvního skautského principu, protože právě např. úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce je pro skauty velmi důležitá. První skautský princip se orientuje na duchovní, vyšší hodnoty, na které by se nemělo zapomínat a u skautů by se jim měla věnovat dostatečná pozornost, Ve skautském hnutí dochází ke všestrannému rozvoji jedince, tudíž by se také měli zaměřit sami na sebe např. při rozvoji hodnoty čistota ve slovech, myšlení i skutcích. Na základě těchto zjištění byla vypracována brožura inspirativních aktivit pro rozvoj daných hodnot.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- I. BADEN-POWELL, Robert, 1993. Vlče, skaut, rover. Liberec: Skauting. ISBN 80-85421-06-2.
- II. BLATNÝ, Marek, 2016. Psychologie celoživotního vývoje. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3462-3.
- III. BŘICHÁČEK, Václav. Poselství skautské výchovy. 2. vydání. Praha: Junák – český skaut, 2017. ISBN 978-80-7501-113-8.
- IV. CAKIRPALOGLU, Panajotis, 2004. Psychologie hodnot. [Olomouc]: Votobia. ISBN 80-722-0195-6.
- V. ČINČERA, Jan, 2007. Práce s hrou: pro profesionály. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1974-0.
- VI. DRAHANSKÁ, Petra, 2020. Učení prožitkem: jak postavit vaše rozvojové, výchovné a vzdělávací programy na prožitku. Račice: Petra Drahanská. Gymnasion. ISBN 978-80-270-8093-9.
- VII. FRANC, Daniel, Daniela SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ a Andy MARTIN, 2007. Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora. Brno: Computer Press. Edice aktivit a her. ISBN 978-80-251-1701-9.
- VIII. GAVORA, Peter, 2000. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
- IX. JIRÁSEK, Ivo, 2019. Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase). Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1485-4.
- X. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. Vývojová psychologie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.
- XI. MIKŠÍK, Oldřich, 2001. Psychologická charakteristika osobností. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0240-7.
- XII. PRUDKÝ, Libor, 2009. Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky. Praha: Academia. Novověk. ISBN 978-80-200-1751-2.
- XIII. ROKEACH, Milton, [1973]. The nature of human values. New York: Free Press.

- XIV. Skauting, 1995. Liberec: Skauting. Skautské prameny. ISBN 80-854-2116-X.
- XV. SMĚKAL, Vladimír, 2002. Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání. Brno. ISBN 80-859-4780-3.
- XVI. SVOJSÍK, Antonín Benjamin, 1991. Základy junáctví. 3., nezm. vyd. podle 1. vyd. v r. 1912. Praha: Merkur. ISBN 80-703-2001-X.
- XVII. ŠANTORA, Roman, 2012. Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu. Praha: Junák – TDC. ISBN 978-80-86825-72-4.
- XVIII. ZAJÍC, Jiří, 2017. Příběhy ke skautskému slibu a zákonu. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-7501-117-6.

Internetové zdroje

- I. Constitution of the World Organization of the Scout Movement, 2021. In.: Kuala Lumpur: World Scout Bureau. Dostupné také z:
https://members.scout.org/sites/default/files/library_files/2021_WOSM%20Constitution_EN.pdf
- II. Fakta a čísla - skaut.cz. Úvod - skaut.cz [online]. Copyright © 2023 [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/fakta-a-cisla/>
- III. Skautský zákon: Skaut-terlicko. Skaut Těrlicko [online]. Dostupné z: <https://skaut-terlicko.webnode.cz/skautsky-zakon/>
- IV. Stanovy Junáka – českého skauta, 2022. In.: Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, ročník 2022. Dostupné také z: <https://krizovatka.skaut.cz/spisovna/stanovy-junaka-ceskeho-skauta/2022-06/predpis-standovy>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

např.   například

př.   příklad

př. n. l.   před naším letopočtem

tzv.   takzvaně

WAGGGS   World Association of Girl Guides and Girl Scouts

WOSM   World Organisation of the Scout Movement

z. s.   zapsaný spolek

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - hodnotová orientace skautů a skautek.....	42
Obrázek 2 - hodnotová orientace – dívky	44
Obrázek 3 - hodnotová orientace – chlapci	44
Obrázek 4 - hodnotová orientace - 3-5 let členství.....	45
Obrázek 5 - hodnotová orientace - 6 a více let členství.....	46

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Výroky a skautské hodnoty	32
Tabulka 3 - Celkový počet respondentů	33
Tabulka 4 - Rozdělení podle pohlaví – dívky	36
Tabulka 5 - Rozdělení podle pohlaví – chlapci	38
Tabulka 6 - Rozdělení podle členství v organizaci - 3–5 let	39
Tabulka 7 - Rozdělení podle členství v organizaci - 6 a více let	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Brožura inspirativních aktivit pro rozvoj skautských hodnot

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Ahoj,

jmenuji se Klára Kuželová (Kuželka) a jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tímto bych tě chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí bakalářské práce zabývající se rozvojem hodnot u skautů a skautek za pomoci zážitkového programu. Dotazník je anonymní, získané informace budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce.

1) Pohlaví:

- a) Dívka
- b) Chlapec

2) Členem organizace jsem:

- a) 1–2 roky
- b) 3–5 let
- c) 6 a více let

3) Složil/a jsem skautský slib:

- a) Ano
- b) Ne

4) Pozorně si přečti následující výroky a odpověz, jak s nimi souhlasíš:

Výrok:	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
Neutrácím za zbytečné věci.					
Při hrách se snažím hrát fair play, nepodvádím.					
Každý den vykonám alespoň jeden dobrý skutek.					
Pokud udělám něco špatně, dokážu přiznat chybu a nést následky.					
Nepoužívám vulgární výrazy.					
Jsem upřímný/upřímná.					
Rád/a se účastním skautských akcí, kde pomáháme druhým. (př. Tříkrálová sbírka, pomoc Charitě)					
Pokud vedoucí nastaví nějaké					

pravidla, tak se nimi řídím.					
Při příchodu do obchodu pozdravím.					
Neshazuji práci druhých jen proto, že v ní nevidím smysl.					
Blízcí se na mě můžou spolehnout a já se můžu spolehnout na ně.					
Umím se zastavit a vnímat krásy přírody (př. zpěv ptáků, hvězdnou oblohu).					
Neberu jméno Boží nadarmo.					
Jsem šetrný/šetrná k přírodě, takže třídím plasty, papíry i sklo.					
Plním zadané úkoly zodpovědně a včas.					
Každý má právo vyjádřit svůj názor, respektuji jiné názory.					
Mluvím pravdivě, nelžu.					

**PŘÍLOHA P II: BROŽURA INSPIRATIVNÍCH AKTIVIT PRO
ROZVOJ SKAUTSKÝCH HODNOT**

Klára
Kuželová

**BROŽURA INSPIRATIVNÍCH AKTIVIT
PRO ROZVOJ SKAUTSKÝCH HODNOT**

2023

Dobrý den,

tento dokument vznikl na základě mé bakalářské práce, která se věnuje využití zážitkové pedagogiky při rozvoji hodnot u skautů a skautek. Dokument obsahuje 13 aktivit, které prostřednictvím zážitkové pedagogiky, mají pomoci rozvíjet vybrané hodnoty.

V tabulce můžete vidět, jakým hodnotám se tato práce věnuje:

pravdomluvnost	přátelství
láska k přírodě	láska k výtvorům lidským
úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce	slušnost, zdvořilost
čestnost	šetrnost
prospěšnost, prospěch obci/vlasti	hospodárnost
zodpovědnost	čistota ve slovech, myšlení i skutcích
respekt	

Aktivita jsou rozděleny do tří kapitol podle skautských principů, pro lepší orientaci odlišeny i barevně: **první princip – odpovědnost vůči nejvyšší Pravdě a Lásce (odpovědnost vůči Bohu)**, **druhý princip – odpovědnost vůči druhým** a **třetí princip – odpovědnost vůči sobě samému**. Ráda bych zmínila, že se nejedná o ucelený program. Naleznete zde aktivity, které mají sloužit jako inspirace možné cesty k rozvoji daných hodnot. Aktivita jsou vypracovány za pomoci třech kroků metody zážitkové pedagogiky, což je záměr – program – reflexe.

Co jsou skautské principy?

Již zakladatel světového skautingu Lord Robert Baden-Powell vytyčil tři základní principy, na kterých celé skautské hnutí stojí. Každý z principů začíná slovy „odpovědnost vůči...“, v anglickém originále „Duty to...“. První princip, odpovědnost vůči nejvyšší Pravdě a Lásce (odpovědnost vůči Bohu), což je odpovědnost vůči něčemu, co nás přesahuje. Tento princip můžeme chápat jako povinnost hledat a respektovat v našem životě vyšší hodnoty než jen ty materiální. Mezi tyto hodnoty se řadí například pravdomluvnost, láska k přírodě, čestnost nebo úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce. Druhý princip, odpovědnost vůči druhým se vztahuje k ostatním lidem, zemi a vlasti. Tímto principem se rozumí odpovědnost vůči svému okolí a své zemi, dále spolupráce s lidmi na místní, národní i mezinárodní úrovni nebo také účast na rozvíjení společnosti směrem k respektu, humanitě a k přírodě. V tomto principu pracujeme s hodnotami jako jsou prospěšnost, zodpovědnost, respekt, přátelství, láska k výtvorům lidským či slušnost. Posledním principem je odpovědnost vůči sobě samému, jelikož už Robert Baden-Powell nezapomínal na to, že skauti musí rozvíjet sami sebe. Proto

tento princip se orientuje na to, aby se zdokonalovali v co nejvíce směrech. Například ve směru fyzickém, morálním i intelektuálním. Sem řadíme například hodnoty šetrnost, hospodárnost nebo čistotu ve slovech, myšlení i skutcích.

Klára Kuželová – Kuželka
studentka Sociální pedagogiky

Poznámka: všechny potřebné přílohy k aktivitám naleznete přímo na odkaze, ze kterého aktivita pochází.

*„Pokusme se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl, když jsme na něj přišli.“
(Robert Baden-Powell)*

HŮLKA PRAVDOMLUVNOSTI

Téma: pravdomluvnost, upřímnost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky upřímně zhodnotí, kolikrát za týden řeknou lež a na základě zhodnocení si uvědomí hodnotu pravdy.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: dlouhodobé trvání (+ 10 minut příprava)

Pomůcky: 4 větvičky (každý týden jedna)

Průběh: Na podzim a na jaře se prořezávají stromy a keře. V té době najdeme na mnoha místech hromady větví. Vyberte z nich hladké rovné pruty silné asi jako tužka, dlouhé 10 cm. Každý člen skupiny by si měl opatřit 4 kusy. V příštím měsíci budou účastníci hrát hru na pravdu a lež. Začíná se v den schůzky. Jedna hůlka poslouží na jeden týden do příští schůzky. Hůlku je třeba nosit stále v kapse. Večer před spaním se na hůlce buď udělá zářez, nebo ne. Zářez smí udělat ten, kdo za celý den ani jednou nezalhal. Pokud účastník řekl alespoň jednu lež, hůlka zůstává nedotčena. Na konci týdne na schůzce účastníci hůlky odevzdají do krabice. Poté proběhne reflexe.

POZNÁMK

Doporučte účastníkům, ať hůlku nosí v kapse nebo někde poblíž sebe po celý den. Vždy, když si jí všimnou, připomenou si, proč ji s sebou nosí.

- Jak jste se během plnění cítili?
- Dařilo se vám každý den si na větvičku vzpomenout? Měli jste třeba nastavené nějaké upozornění?
- Když jste plnili tuhle aktivitu, přimělo vás to více mluvit pravdu?
- Vidíte u sebe nějaký posun?
- Je pro vás důležité mluvit pravdivě?
- Setkáváte se v osobním životě, že někdo lže? Mělo tohle chování nějaký dopad? Bylo by lepší říkat pravdu?
- Co si odnášíte z této aktivity?

Upraveno: ZAJÍC, Jiří, 2008. Kdo jsem: metodika ke skautské stezce. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-86825-32-8.

WALKABOUT

Téma: láska k přírodě

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si uvědomí roli přírody ve svém životě.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: přibližně 8 hodin

Pomůcky: obálka s dopisem pro každého, hodinky, mobil (zabalený v obálce pro případ nouze)

Libreto: *Australský mýtus o stvoření světa hovoří o tom, že jeho původní obyvatelé putovali ve stanoveném čase sem a tam a zpívali názvy všeho, co jim přeťalo cestu – ptáků, rostlin, skal, jezírek – a tak vyzpívali svět zrození. Cesty, kterými procházeli „dreaming tracks“*

nebo „songlines“, se rozprostírají napříč kontinenty a vytvářejí neviditelný labyrint, jímž je protkána celá Země. Walkabout je pak dávným rituálem australských domorodců, při němž člověk vyráží na cestu a putuje podél jedné z takových snových cest. Na své cestě se potkává se Stvořením a tímto setkáním obnovuje svou existenci. Také ty se nyní vydáváš na takový walkabout. Jdi a nech se unášet tam, kam tě tvé kroky povedou. Oproti se od jakéhokoli záměru, jenž by směřoval tvé putování, a nech se vést svým vnitřním citem. Proživej příběh, který se na tvé cestě odvíjí, a věz, že vše, co se stane, má svůj význam. Nevyhledávej společnost druhých a zůstaň na své cestě vnímavý a tichý. (Na motivy knihy Songlines od Bruce Chatwina)

Průběh: Se svítáním hráče postupně budíme a každému řekneme prozatímní libreto: „Vydáváš se nyní na procházku, na jaké jsi ještě nikdy nebyl. Vždy se chodí někam, za nějakým cílem, s nějakým záměrem – tentokrát se však staň součástí přírody a nech se unášet vlastní chůzí jen tak. Podvol se směřování svých kroků a pozorně vnímej příběh, který se bude odvíjet a jehož jsi součástí.“ Po vyslechnutí této informace dostane každý hráč obálku s popisem rituálu walkabout a instrukci, že ji má otevřít až za hodinu. V obálce je také informace, že se mají nazpátek vrátit mezi třetí a čtvrtou hodinou odpolední, je dobré přidat i telefonní číslo pro případ nouze. Každý hráč dostane také balíček s lehkým obědem a vodu. Po návratu je hráčům k dispozici místnost s příjemnou hudbou, kde mohou různými výtvarnými prostředky zachytit příběh vlastního putování.

- Jak jste se během své cesty cítili?
  - Co se vám honilo hlavou, když jsme vás vzbudili a řekli vám první instrukce?
  - Co vás na cestě nejvíce zaujalo/zaskočilo?
  - Je nějaká chvíle, která vám utkvěla v paměti? Pokud ano, jaká?
  - Vidíte souvislost mezi příběhem, co jste nakreslili a svým životem?
  - Je pro vás v životě příroda důležitá? Jak?
- K čemu v běžném životě potřebujete přírodu?

Upraveno: ZOUNKOVÁ, Daniela, 2007. Zlatý fond her III: Hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0394-0.

VNÍMÁNÍ VNITŘNÍHO ŽIVOTA

Téma: úcta k nejvyšší Pravdě a Lásce (úcta k Bohu)

Pedagogický cíl: Skauti a skautky se dokážou zamyslet nad svým vnitřním životem, co cítí, vnímají při poslechu hudby a dokážou to symbolicky vyjádřit.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: alespoň 60 minut (+ 10 minut příprava)

Pomůcky: hudební ukázky z různých děl vážné hudby (měly by mít různou atmosféru a vyjadřovat pokud možno různé nálady, kontrastní pocity ...), bílý papír pro každého (ten si rozdělí podle počtu ukázek), výtvarné pomůcky

Průběh: Organizátor pustí první ukázkou. Nekomentuje ji, neuvádí autora ani dílo, jen vyzve účastníky, aby do prvního dílu své čtvrtky zachytili (ať už konkrétně nebo abstraktně) své pocity z hudby. Je dobré pouštět tutéž část (nejlépe 4 min. dlouhou) stále dokola. Když jsou všichni hotovi, následuje další ukázka. Poté, co všichni zaplní všechny díly své čtvrtky, organizátor znovu pustí první skladbu.

POZNÁMK

Příklad ukázek: W. A. Mozart – Requiem (smutek, bolest, věčnost, smrt, lidská nepatrnost, ...), E. H. Grieg – Peer Gynt (jaro, příroda, kouzla, naděje, svítání, radost, ...), P. I. Čajkovskij – Klavírní koncert b-moll (vášeň, láska, žárlivost, silné emoce)

- Jak jste se během aktivity cítili?
- Co ti připomínala první/druhá/třetí ukázka? Jak na tebe působila daná skladba?
- Byla ti nějaká ze skladeb nepříjemná? Proč?
- Proč jsi namaloval zrovna to, co jsi namaloval?
- Probrat názvy ukázek, zmínit něco o autorech a jejich pohnutkách

k napsání dotyčného díla.

- Co si odnášíte z této aktivity?

Upraveno: ZAJÍC, Jiří, 2008. Kdo jsem: metodika ke skautské stezce. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-86825-32-8.

FAIR PLAY

Téma: čestnost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si uvědomí, zda se chovají čestně.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 30 minut (+ příprava 5 minut)

Pomůcky: barevné papírky (například červené a zelené), tři pytlíky (nebo nějaké nádoby, do kterých nejde vidět), pro vedoucího papír a psací potřeby

Průběh:

Skauty a skautky rozdělíme na dvě družstva, které budou mezi sebou soupeřit. Na začátku aktivity jim řekneme, že jejich úkolem je získat co nejvíce bodů. Přiběhnou k pytlíku, který je umístěn ve vzdálenosti, abychom neviděli lísteček, který si vytáhl. Pro získání bodu musí vylosovat zelený papírek. Pokud vylosují zelený papírek, tak zamávají na vedoucího. Potom vybíhá další hráč v pořadí. Vedoucí ví, že v jednom pytlíčku jsou pouze červené, ve druhém pouze zelené a ve třetím červené i zelené. Proto si mimo bodů zapisuje také kolikrát někdo neposlechl instrukce a zamával i u pytlíčku, kde nebyl žádný zelený lísteček.

- Jak jste se během této aktivity cítili?
- Bylo něco, co vás v průběhu aktivity překvapilo?
- Dokázali byste kvůli vítězství i podvádět? Proč ano/ne?
- Stalo se vám to i během této aktivity?
- Když se řekne čestné chování, jaké přesně chování si představíte?
- Řídíte se tím ve svém osobním životě?
- Je z tvého pohledu důležité řídit se tím, co ti řekne vedoucí (nějaká autorita)? Proč ano, proč ne?

Upraveno: Fair Play - HRANOSTAJ.cz. HRANOSTAJ.cz [online]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra4047>

ŘETĚZ DOBRÝCH SKUTKŮ

Téma: prospěšnost, prospěch obci/vlasti

Pedagogický cíl: Skauti a skautky se navzájem inspirují, jaké dobré skutky lze dělat a povzbudí lidi ve svém okolí k jejich konání.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 30–60 minut (+ příprava 15 minut)

Pomůcky: papíry, tužky, fixy, provázek (izolepa)

Průběh:

Aktivita může být jen pro vás (v družině, oddíle, středisku), nebo i pro veřejnost.

Pro vás: Určete si místo, kam se vaši členové mohou postupně vydat a nechat tu svůj vzkaz. Vzkaz má podobu zápisu o dobrém skutku – například „Nakoupila jsem potraviny staré paní ze sousedství.“ nebo „Se sestrou jsme uklidily břeh řeky.“ Nemusí jít vůbec o obrovské věci, i maličkosti mají smysl.

Pro veřejnost: Vymyslete nějaké veřejné místo, kde se pohybuje dost lidí (třeba náměstí). Na místě nechejte návod a také materiál: papíry a tužky. Papíry se dají na něco lepit gumou, přidávat na provázek kolíčky, připichovat na nástěnku. Nebo může jít jen o velký poster a pár fixek nebo post-itů k tomu. Své členy vyzvěte ke sdílení dobrých skutků na tomhle místě, veřejnosti tu nechejte návod, aby kolemjdoucí pochopili, o co jde. Třeba: „Jsme skauti a skautky ze střediska Hlavonožci a věříme, že dobré skutky inspirují další dobré skutky a dobro se tak násobí. Přidáte váš dobrý skutek? Děkujeme!“

POZNÁMK

Aktivitu můžete propojit s vytvořením koláže: Každý, kdo se na místě zastaví, si vyfotí fotku a pošle ji někomu, kdo bude nakonec umět vytvořit vaši společnou asynchronní fotokoláž (tzn. jste se fyzicky v jeden okamžik nepotkali, ale koláž stejně vznikla).

- Jak se vám líbila tahle aktivita?
- S kým z veřejnosti jste se do ní zapojili? Jak se aktivita líbila jim?
- Jaké dobré skutky jste udělali?
- Víte, jak zní denní příkaz skautů? Snažíte se jím denně řídit?
- Co pro vás znamená dobrý skutek?

Upraveno: Řetěz dobrých skutků. Úvod [online]. Dostupné z: <https://chystamprogram.skaut.cz/hledat-aktivity/svet-okolo-nas/ja-v-demokracii/685-retez-dobrych-skutku>

BODYGARD

Téma: zodpovědnost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si vyzkouší, jaké je to mít za někoho zodpovědnost.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: celý den (+ příprava 30 minut)

Pomůcky: dětské pistole se střelami s přísavkami, molitanové houbičky/míčky, stužky, film Osobní strážce (počet pomůcek se odvíjí od počtu hráčů)

Průběh: Před začátkem aktivity se promítne závěrečná scéna z filmu Osobní strážce, ve které osobní strážce zachrání svou chráněnkyni před atentátem vlastním tělem.

Poté rozdělíte účastníky do koedukovaných dvojic. Na půl dne se jeden z nich stává osobním strážcem a druhý hlídanou „hvězdou“. Hvězdy označte stužkami, které musí nosit viditelně umístěny po celou dobu hry. Osobní strážce obdrží svou munici – molitanovou houbičku nebo míček. Zveřejněte útočníky (vedoucí), kteří názorně předvedou způsob svého útoku: zpomaleným pohybem vytáhnou pistoli, pomalu zaměří a poté vystřelí. Pokud „hvězdu“ zasáhnou, hyne i se svým osobním strážcem. Strážce může bránit třemi způsoby:

1. Míčkem zasáhne útočícího střelce do kterékoli části jeho těla. Útočník tak po zbytek hry nesmí útočit na tuto dvojici. Na zbývající dvojice však útočit může. Strážce může hodit míček pouze ve chvíli, kdy je zřetelně jasný úmysl útočníka ohrozit jeho svěřenkyni, jinak zbytečně promrhá vlastní munici, což může být v následujících okamžicích osudné.
2. Vlastním tělem zabrání střele v zasažení chráněnkyně, přičemž strážce vždy zásah přežije.
3. Stihne chráněnkyni včas varovat a ta přehne před útočníkem do bezpečí. Útočník zůstává na místě, nesmí ji pronásledovat.

Hra probíhá souběžně s programem, pouze na určité časové období může vedoucí hry vyhlásit klid zbraní. V polovině hrací doby si dvojice vymění role (strážci jsou hvězdy a hvězdy jsou strážci). Vyřazení získávají zpět své životy a všichni útočníci mají opět možnost kohokoli zasáhnout.

POZNÁMK

Cílem útočníků (vedoucích) není zneškodnit hvězdy za každou cenu, pouze trestat nepozornost strážců, a tím je donutit, aby věnovali neustálou pozornost hlídané osobě.

- Jak jste se cítili během celého dne?
- Jak jste se cítili v roli osobního strážce?
- Jaké to pro vás bylo mít celý den zodpovědnost za život jiné osoby? Bylo pro vás snadné udržet celý den pozornost na hlídané osobě?
- Jaké pro vás bylo to, že váš život závisel na jiné osobě?
- Ve které roli (osobní strážce, hvězda) jste se cítili nejlíp? Proč tomu tak bylo?

- Za koho/co jste ve svém osobním životě zodpovědní?

- Co si z této aktivity odnášíte do běžného života?

Upraveno: HRKAL, Jan a HANUŠ, Radek, ed., 1998. Zlatý fond her II: Výběr her a programů připravených pro kursy Prázdninové školy Lipnice. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 80-7178-660-8.

KOHO ZACHRÁNÍTE?

Téma: respekt

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si uvědomí, že každý má právo vyjádřit svůj názor a respektovat názor druhých.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 60-90 minut (+ 30 minut příprava)

Pomůcky: příběh, fixy, flipchart, seznam čekajících

- Účetní – muž, 30 let
- Jeho manželka, v 6. měsíci těhotenství
- Černoch, 2. rokem studuje medicínu
- Slavná historička, 42 let
- Ozbrojený policista
- Biochemička, matka dvou školních dětí
- Mladá dívka, televizní popová hvězda
- Rabín, 54 let
- Vietnamská studentka
- Tesař

Průběh:

Skauti a skautky se rozdělí na skupiny po cca 4–6. Vedoucí hry přečte příběh: „*Každý tým je zodpovědný za výzkum lidské budoucnosti konaný na experimentální základně umístěné daleko od města, když vypukne očekávaná a obávaná ekologická katastrofa. Zachránit se mohou jen ti, kteří přežijí ve speciálních krytech pod zemí, jichž ale není dostatek pro všechny obyvatele Země. Obdrželi jste naléhavou zprávu, ve které stojí toto: »Jsme desetičlenná skupina a chtěli bychom se schovat v bezpečnostním krytu, který však může pojmout jen 6 osob. Nemůžeme se rozhodnout, kdo má jít dovnitř a kdo má zůstat venku. Dohoda je nemožná, jestli to takhle půjde dál, tak se navzájem pozabijíme. Doufáme, že byste nám mohli s rozhodováním o tom, kdo bude moci jít do krytu, pomoci. Podřídíme se vašemu rozhodnutí.«* Váš čas již běží. Máte pouhých 30 minut na to, abyste rozhodli o osudu lidí, kteří se na vás právě obrátili. Je to těžké rozhodování i proto, že máte k dispozici pouze jejich velmi zběžný popis. Přemýšlejte tak pečlivě, jako by těch šest osob, které pustíte do krytu, měli být jediní lidé, kteří katastrofu přežijí.“

POZNÁMK

Je důležité průběžně informovat skupiny o tom, kolik času ještě mají na rozhodování. Časoměřič či vedoucí je upozorňuje 15, 10, 5 a 1 minutu před koncem limitu.

- Jak jste se během této aktivity cítili?
- Byl pro vás výběr těžký?
- Koho jste ve skupině vybrali? Proč byl váš výběr právě takový?
- Proč jste třeba nevybrali ...?
- Měl každý ve skupině prostor se vyjádřit? (Pokud ne, tak proč tomu

tak bylo?)

- Změnili byste teď váš výběr? Jak?
- Setkáváte se v reálném životě s tím, že někdo nerespektuje váš názor? Jak se u toho cítíte?
- Co si odnášíte z dnešní aktivity?

Upraveno: ZAJÍC, Jiří, 2008. Kdo jsem: metodika ke skautské stezce. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-86825-32-8.

ZÁŽITEK S KAMARÁDY – HACKEŘI

ZÁMĚR

Téma: přátelství

Pedagogický cíl: Skauti a skautky prostřednictvím bojové hry získají nové informace o svých kamarádech a prohloubí mezi sebou vztahy.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

PROGRAM

Potřebný čas: 60-120 minut (+ příprava 15-30 minut)

Pomůcky: vytištěné dotazníky (z příloh), psací potřeby, papíry, lano 3 m (pro každou skupinu)

Průběh:

ČÁST PROGRAMU	FORMA	METODA	OBSAH
1.	INDIVIDUÁLNÍ (20 minut)	PRÁCE S TEXTEM	<p>Vedoucí aktivity může hru uvést takto: „Hackeři jsou počítačovní specialisté či programátoři s detailními znalostmi fungování systému, dokážou ho výborně používat, ale především si ho i upravit podle svých potřeb. A když jejich potřeby nejsou úplně v souladu s etikou, jsou to zločinci a narušitelé počítačových sítí, označující se termínem cracker. Dnes jsou oba pojmy často zaměňovány. Cracker je průnikář, tedy osoba, která svoji odbornou převahu používá k průniku do systému nebo obecně k získání většího vlivu, než jaký měla předtím. Takoví crackeři své znalosti tají nebo si je vyměňují jen mezi sebou. Obvykle se označují jako „Black Hat crackeři“. Organizovanou skupinou Crackerů se stáváte právě teď vy.“ Hráči/účastníci jsou rozděleni do libovolného počtu skupinek po 5</p>

			<p>členech. Před začátkem hry každý účastník vyplní tři formuláře (příloha č. 1 a příloha č. 2) – dva bílé a jeden červený.</p> <p>Bílé papíry obsahují základní veřejné informace o účastníkovi, červený pak zajímavé tajné informace o něm. V první fázi hry jsou dotazníky anonymní. Účastníci se posadí na nějaké pohodlné místo a všechny položky v dotazníku vyplní.</p>
2.	PRÁCE VE SKUPINÁCH (40-60 minut)	SKUPINOVÁ KOOPERATIVNÍ VÝUKOVÁ METODA A	<p>Dále začne samotná hra. Skupiny si najdou ve vymezeném prostoru (např. část lesa) své útočiště, kam z přiděleného provazu udělají kruh o průměru 3 m (každá skupina na jiném místě, cca 60–100 m od sebe). Do tohoto kruhu (serveru) umístí viditelně informace o všech členech své skupiny (tj. za každého člena tři listy). Každá skupina si své informace musí hlídat, ale zároveň vyrazet do terénu získat informace od jiných skupin. Každý může u sebe nést maximálně jeden list. Ukořistěné informace hráči odnášejí do vlastního kruhu, kam je položí k ostatním listům. Čím více informací získají, tím lépe. Své informace mohou chránit tak, že hlídají kolem svého kruhu, ale nesmí vstoupit dovnitř. Hlídači „zneškodní/přeruší spojení“ zloději informací tak, že se ho dotknou (nebo verze se šátky – každý hráč má vzadu za pasem zastrčený šátek, konec sahá ke kolenům – nesmí se vázat</p>

			<p>za poutko k opasku, nebo jinak upevňovat – šátek musí jít snadno vytáhnout; když se setkají dva nepřátelští hráči, vítězí ten, kdo druhému šátek představující síťový kabel vytrhne) – můžete zvolit bezkontaktní nebo kontaktní variantu, tj. hráči se mezi sebou mohou přidržet. Tato pravidla platí i pro hráče, kteří se potkají mezi sebou v terénu. Poražený odevzdá lístek s informacemi tomu, kdo ho porazil, a ten si jej může odnést do svého útočiště.</p> <p>Po přerušení spojení si dotyčný musí dojít na smluvené místo k webmasterovi (rozhodčí/vedoucí) pro obnovení spojení, které získá např. za nějaký další úkol (třeba 10 dřepů/kliků, uhodnutí hádanky) nebo za sdělení nějakých dalších informací o své osobě.</p> <p>Pro zpestření se v terénu pohybují viry, které útočí proti všem. Kdo je zasažen virem, obdrží puntík červenou fixou na čelo. Za tři puntíky končí pro zasaženého hra.</p>
3.	SKUPINOVÁ (10-20 minut)	DISKUSE	<p>Závěr hry: Po uplynutí stanoveného časového limitu se všichni sejdou ke „zúčtování“, tj. snaží se přiřadit zjištěné informace ke konkrétní osobě. Může jít klidně o hromadné přiřazování – tj. kdo papírek s informacemi získal, odhaduje, o kom můžou informace být, přichází k hráči a ptá se, zda jsou informace jeho. V případě, že ne, má ještě jeden pokus</p>

			<p>na správné přiřazení. Pokud se ani poté netrefí, nic se neděje, jen přiřazuje již bez bodového ohodnocení.</p> <p>Doporučený systém počítání bodů – tým si nejprve spočítá uhlídané a získané lístečky se základními informacemi, následně se zajímavými informacemi. Body nahlásí organizátorovi hry, který si je zapíše. Pak přecházíme k přidělování informací k „majitelům“. Dle správnosti přiřazení body ohlásíme organizátorovi.</p> <p>BODY</p> <p>Získaný/uhlídaný lísteček se základními/veřejnými informacemi – 1 bod.</p> <p>Získaný/uhlídaný lísteček se zajímavými/tajnými informacemi – 2 body.</p> <p>Správné přiřazení informací k jejich majiteli – 2 body.</p> <p>Pokud skupina neuhodne správného majitele ani na druhý pokus, může přiřadit cvičně, bez bodů.</p> <p>Vyhodnocení: Vyhrává ta skupina, která získá nejvíce bodů.</p> <p>Po vyhodnocení proběhne zpětná vazba o tom, jak si účastníci hru užili.</p>
--	--	--	---

POZNÁMK

ČÁST PROGRAMU	FORMA	METODA	OBSAH
1.	INDIVIDUÁLNÍ (20 minut)	PRÁCE S TEXTEM	Vedoucí prochází mezi účastníky a v případě, že se jim nedaří odpovědět na nějakou informaci z dotazníku je podporuje, či dalšími otázkami vede u vyjasnění.

2.	PRÁCE VE SKUPINÁCH (40-60 minut)	SKUPINOVÁ KOOPERATIVNÍ VÝUKOVÁ METODA	<p>Z hlediska bezpečnosti je nutné účastníkům vytyčit hranice. Zvolit kontaktní či nekontaktní variantu – volíme dle „dravosti“ skupiny (vytahování šátků za pasem – buď bez kontaktu, nebo s kontaktem, tj. že mohou ostatní, např. hráče, přidržet), zvolenou variantu dobře vysvětlit. Délku hraní je možné uzpůsobit podle toho, jak dlouho to bude účastníky bavit a jak rychle se fyzicky vyčerpají – záleží na vzdálenosti serverů, náročnosti terénu, fyzické zdatnosti hráčů.</p> <p>Alternativa pro pokročilejší skupiny – poražení hráči se vracejí do svého kruhu, kde si spojení sami obnoví tím, že udělají 10 kliků či dřepů. Moment obnovení spojení je výjimka, po kterou mohou vstoupit do vlastního kruhu – nesmí však v něm útočit na žádného cizího hackera.</p>
----	----------------------------------	---------------------------------------	---

- Jak jste se během této aktivity cítili? Jak se vám aktivita líbila?
- Jak jste se mezi sebou domlouvali, kdo bude hlídat informace a kdo je půjde získávat? Měli jste vymyšlenou nějakou taktiku?
- Jaké nové informace jste se dozvěděli o vašich kamarádech?
- Byl ve hře nějaký moment, kdy jste byli rádi, že po boku máte někoho druhého?
- Je pro vás důležité mít ve vašem životě kamarády? Proč ano/ne?
- Co si odnášíš z této aktivity?

Upraveno: Zázitek s kamarády – Hackeři. Úvod [online]. Dostupné z: <https://chystamprogram.skaut.cz/hledat-aktivity/muj-domov/moje-dobra-parta/304-zazitek-s-kamarady>

SPOLEČNOST MRTVÝCH BÁSNÍKŮ

Téma: láska k výtvorům lidským

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si vyzkouší svou tvořivost a následně zhodnotí dílo druhých.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 30–60 minut (+ příprava 15 minut)

Pomůcky: papíry, tužky, fixy, provázek (izolepa)

Průběh:

Skauti a skautky jsou uvedeni do příjemného tichého prostředí s hudbou a svíčkami. Posadí se do kruhu, v jehož středu jsou volně rozloženy kartičky s jednotlivými slovy. Po krátké motivaci si každý vybere kartičku s jedním slovem (buď náhodně nebo podle své preference). Skauti a skautky se rozejdou do okolí (každý s jednou svíčkou) a nechají se zvoleným slovem inspirovat k vytvoření krátkého literárního díla. Po hodině je zvuk zvoněčku či jiný signál svolá zpět do kruhu. Každý se může podělit se svou básní a následně zhodnotit básně ostatních.

POZNÁMK

Příklady slov k inspiraci: štěstí, láska, oči, most, tajemství, přátelství, nebe, moře, domov, hvězdy, klíč, odvaha, síla, pramen, zrcadlo, čas, čas, voda, prostor, svítání, noc, naděje, radost.

- Jak jste se během této aktivity cítili?
- Podle čeho jste si volili slovo pro inspiraci?
- Byl pro vás čas dostatečný? Potřebovali byste i více času?
- Jak jste vnímali díla druhých?
- Bylo některé, které se vám velmi líbilo? Co byste autorovi vzkázali?
- Jak byste zhodnotili dílo, ve kterém nevidíte osobně smysl, aniž byste ho shodili?

Upraveno: ZOUNKOVÁ, Daniela, 2007. Zlatý fond her III: Hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0394-0.

YES MAN

ZÁMĚR

Téma: slušnost, zdvořilost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si vyzkouší slušné a zdvořilé oslovení cizích lidí a následnou komunikaci s nimi.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

PROGRAM

Potřebný čas: 60–120 minut

Pomůcky: seznam úkolů pro každý tým

Průběh: Skauti a skautky se rozdělí na 2-3 týmy (záleží na počtu). Každý tým dostane papír se seznamem úkolů. Úkolů je tolik, že nejdou splnit v zadaném časovém limitu (což bude cca 1 hodina + 15 minut na vysvětlení). Vyhrává tým, který dosáhne nejvíce bodů. Důležité je

zmínit, že úkoly musí plnit celý tým.

POZNÁMK

Příklad úkolů:

1. Zahrát si s cizím člověkem „kámen, nůžky, papír“ a vyhrát nad ním. (1 bod)
2. Za tým udělat 80 kliků. (2 body)
3. Pokud potkáme člověka, který ponese tašky např. s nákupem, tak mu nabídneme pomoc s odnesením (aspoň 5 minut). (2 body)
4. Sehnat nějaké reklamní materiály o Luhačovicích. (1 bod)
5. Napít se z luhačovského pramene. (1 bod)
6. Sehnat jedno jablko (jablko nemůže koupit nikdo z týmu). (2 body)
7. Přesvědčit cizího člověka, že už jste se někde viděli, že se znáte. (3 body)
8. Vyfotit si fotku s pěti různými cizími lidmi. (2 body)
9. Bez použití mobilu zjistíme, kdy jede v pátek první a poslední autobus do Zlína. (1 bod)
10. Zjistit od tří lidí odkud jsou a co je do Luhačovic přivádí... aspoň tři minuty si s nimi povídat. (2 body)
11. Sehnat nějakou květinu, kterou následně někomu darujete. (2 body)
12. Popřát šesti lidem hezký den. (1 bod)
13. Vyfotit se se zvířetem, které má čtyři nohy. (1 bod)
14. Zaspívejte si s cizím člověkem jednu písničku. (3 body)
15. Vyměnit krabičku sirek za cennější věc. (2 body)
16. Zjistit název výstavy, která je momentálně u Infocentra. (1 bod)
17. Zjistit nějakou zajímavost o Luhačovicích, kterou jste doposud neznali. (1 bod)
18. Složit básničku o našem skautském středisku a přednést ji vedoucímu. (3 body)
19. Nakreslit znak našeho skautského střediska. (1 bod)
20. S cizím člověkem si popovídat o skautu. (2 body)

REFLEXE

- Jak jste se během této aktivity cítili?
- Je nějaký pozitivní/negativní moment, který vám utkvěl v paměti?
- Jak se vám dařilo oslovovat cizí lidi? Jak oslovování probíhalo? Předved'te.
- Jak jste se během oslovování cizích lidí cítili? Bylo vám to v nějakém ohledu třeba nepřijemné?

- Setkali jste se s odmítnutím? Jak jste se zachovali?
- Jaké znáte pravidla slušného chování?
- Jak ve svém osobním životě dbáte na zdvořilé a slušné vystupování?

Upraveno: YES MAN - HRANOSTAJ.cz. HRANOSTAJ.cz [online]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra4223>

HRA NA TRÍDĚNÍ ODPADU

ZÁMĚR

Téma: šetrnost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky si vyzkouší správné třídění odpadu.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

PROGRAM

Potřebný čas: 60-120 minut (+ příprava 30-60 minut)

Pomůcky: krabičky, peníze, barevné lístečky, papírky s odpady, samolepky s názvy kontejnerů

Průběh: Na začátku hry všechny skupinky dostanou první kontejner a to „směs“, běhají na stanoviště, kde luští šifry a za to si mohou vzít jakýkoli odpad (ale jelikož aktuálně mají pouze kontejner na směs, tak se snaží najít odpad, co patří do směsi). Když nasbírají takový počet odpadků, který je uvedený na samolepce, tak jdou na další stanoviště a to do sběrného dvora, kde si na výměnu za kontejner se správným obsahem mohou vzít buď daný počet peněz anebo určený barevný lísteček. Za to si pak na dalším stanovišti mohou koupit krabičku (cenu určuje a může v průběhu hry měnit obchodník na daném stanovišti) a samolepku (z ceníku), ze kterých si vytvoří další kontejner, ovšem už na jiný (lepší) odpad. Tímto způsobem se pohybují dále až do vytvoření všech kontejnerů. A aby to nebylo tak jednoduché, tak jednou za čas přijdou popeláři, kteří jim veškeré odpady vezmou.

REFLEXE

- Jak jste se během této aktivity cítili?
- Jak se vám luštily šifry?
- Jak se vám dařilo sbírat kontejnery? Jak jste se zachovali, když jste zjistili, že vám popeláři sebrali veškerý nasbíraný odpad a museli jste začít od začátku?
- Jak třídíte ve svém osobním životě odpad?
  - Je podle vás důležité, aby lidé správně třídili odpad? Proč?
  - Co si představíte pod šetrným chováním k přírodě?
  - Je nějaká myšlenka, kterou si odnášíte z této aktivity?

Upraveno: Hra na třídění odpadů. Úvod [online]. Dostupné

z: <https://chystamprogram.skaut.cz/hledat-aktivity/priroda-kolem-nas/setrne-chovani/825-hra-na-trideni-odpadu>

HOSPODAŘENÍ S ČASEM

Téma: hospodárnost

Pedagogický cíl: Skauti a skautky zhodnotí, kolik času věnují přes den jednotlivým činnostem a posoudí, jak by se dalo s jejich časem lépe hospodařit.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 60–120 minut (+ 15–30 minut příprava)

Pomůcky: písťalka, příloha: záznamový arch, různé kousky oblečení, knihy, časopisy, příloha: matematické příklady, příloha: rozbor vět, nakrájené jídlo (ovoce, zelenina, pečivo, ...), pro každého hrnek, várnice s pitím, fotbalový míč, míč na házení, švihadlo, papír, pastelky, podložka na kreslení, zpěvníky, karimatky, deky, polštáře, příloha: témata k diskusi, papíry (šmíráky), psací potřeby

Průběh:

ČÁST PROGRAMU	FORMA	METODA	OBSAH
1.	INDIVIDUÁLNÍ „zrychlený den“ (30 minut)	ICEBREAK	<p>Před samotnou hrou vedoucí aktivity nachystá jednotlivá stanoviště a účastníkům vysvětlí, co se na kterém z nich dělá - viz. metodická část.</p> <p>Účastníci si zkusí prožít zrychlený den. Učitel bude stopovat 4 minuty (délka jednoho dne) a během této doby musí účastníci stihnout co nejvíce věcí. Den na znamení vedoucího začíná a po chvílce (cca 20 sekund) učitel pískne – tento signál znamená, že účastníci musí do školy, kde si vyberou některou z činností – mohou je během doby střídat (škola je povinností). Vedoucí odměří 1 minutu a potom oznámí konec školy. Nyní si žáci budou moci vybrat, na jaké stanoviště chtějí jít a co vše chtějí během dne stihnout.</p> <p>Po uplynutí doby vedoucí oznámí konec dne. Každý z účastníků si zaznamená do svého archu (příloha č. 1),</p>

			<p>jaké všechny aktivity stihl. Tak si účastníci zrychleně prožijí celý týden.</p> <p>Varianta: pokud chceme aktivitu zkrátit, můžeme např. odehrát jen tři všední dny a jeden víkendový (dle našich časových možností).</p>
2.	<p>SKUPINOVÁ „po hře“ (15 minut)</p>	DISKUSE	<p>Po hře se účastník podívá do svých archů, kde si zaznamenával, co jaký den dělal. Nyní následuje vyhodnocení – měl by si uvědomit, co mu ve dni chybělo. Jedl pravidelně? Nezapomínal na sport? Byl venku s kamarády? Věnoval dostatek času odpočinku? Může následovat krátká diskuse o tom, na co žáci zapomínali.</p>
3.	<p>INDIVIDUÁLNÍ „co vlastně dělám já“ (30 minut)</p>	DEMONSTRAČNÍ	<p>Nyní se každý z účastníků zaměří na svůj den. Zkusí se zamyslet nad tím, co vlastně celý den dělá – od rána, když vstane, až po dobu, kdy jde spát. Kolik času tráví denně učením, jídlem, s kamarády, volnočasovými aktivitami, spánkem? Každý vytvoří seznam věcí, které obvykle přes den dělá, a jejich časové odhady – vše zaznamená do tabulky – příloha č. 5. Pro lepší přehlednost je vhodné, aby každá aktivita měla svou typickou barvu. Dobré je, když se tyto barvy stanoví předem pro celou třídu. Návrh činností a barev je součástí přílohy č. 5. Následně si každý spočítá, kolik hodin tráví týdně jakou činností, vše zaznamená do grafového koláče – příloha č. 7. Poté bude následovat reflexe.</p>

Za 14 dní:

4.	SKUPINOVÁ „po dvou týdnech – vyhodnocení“ (10 minut)	DISKUSE	Po uplynutí 14 dnů se vrátíme zpět k výzvam, které si účastníci stanovili, a společně vyhodnotíme, jak se jim dařilo jejich plnění.
5.	PRÁCE VE SKUPINÁCH „koláž“ (35 minut)	PRÁCE S OBRÁZKEM	Účastníci budou ve skupinách nebo samostatně vypracovávat koláž, kterou ztvární "co dělat pro to, aby byl jejich čas lépe stráven". Zkusí zpracovat různé typy, rady, které během uplynulých 14 dní nasbírali, co jim zabíralo, případně co si myslí, že by jim mohlo pomoci být více produktivní. Jednotlivé koláže potom představí ostatním.

POZNÁMK

ČÁST PROGRAMU	FORMA	METODA	OBSAH
1.	INDIVIDUÁLNÍ „zrychlený den“ (30 minut)	ICEBREAK	<p>Některá stanoviště je dobré „zdvojit“.</p> <p>Doporučená stanoviště (fantazii se meze nekladou):</p> <ul style="list-style-type: none"> • OBLÉKÁNÍ – musí na sebe dostat co nejvíce kousků oblečení • RANNÍ ROZCVIČKA – udělat 5 dřepů s výskokem <p>Škola:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ČTENÍ KNIHY – číst si chvilku (minimálně odstavec) z knihy, která je uvedena v nabídce • MATEMATICKÝ PŘÍKLAD – vypočítat příklad (viz příloha č. 2) • ROZBOR VĚTY – rozebrat jednu větu (viz příloha č. 3)

			<p>Jídlo a pití</p> <ul style="list-style-type: none"> • JÍDLO – vezme si pár kousků nakrájeného ovoce, zeleniny, chleba nebo rohlíku • PITÍ – napije se ze svého hrnečku <p>Volnočasové aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • FOTBAL – stanoviště pro alespoň 2 osoby, několikrát si musí přihrát • HÁZENÁ – alespoň pro 2 osoby, několikrát si musí hodit • ŠVIHADLO – min 10 přeskoků přes švihadlo • NAMALOVAT OBRÁZEK • ZPÍVÁNÍ – zazpívat písničku ze zpěvníku • TANEC – zatancovat krátký tanec • POVÍDAT SI – min 2 osoby, vytáhnout si kartičku a diskutovat na dané téma (viz příloha) <p>Odpočinek</p> <ul style="list-style-type: none"> • MEDITACE – sednout si do tureckého sedu na karimatku, zavřít oči a chvíli odpočívat • SPÁNEK – na chvíli si lehnout (možno použít polštáře, deky)
--	--	--	---

3.	INDIVIDUÁLNÍ „co vlastně dělám já“ (30 minut)	DEMONSTRAČNÍ	Na výběr jsou dvě tabulky s různými časovými intervaly. Je možné si vybrat, která více vyhovuje. Činnosti je poté možné zaznamenat do grafu, aby měl účastník lepší vizuální přehled o tom, co dělá. Jak zaznamenat? Graf zobrazuje týden našeho života a je rozdělen na 42 políček – každé políčko představuje čtyři hodiny. Podle spočítaných hodin si studenti barevně vyznačí jednotlivé aktivity, např. když si spočítali, že spánek zabírá týdně 56 hodin, vybarví si 14 políček příslušnou barvou.
----	---	--------------	---

- Jak jste se cítili během této aktivity?
- Co vám zabírá nejvíce času?
- Co vám naopak zabírá nejméně času?
- Jste spokojeni s tím, jak máte během dne rozloženy aktivity?
- Odkládáte někdy plnění některých aktivit na pozdější dobu? Děláte místo toho něco jiného, bez čeho byste se obešli? Pokud ano, proč tomu tak je?
- Jaký následek může mít neustáté odkládání činností? Co by vám mohlo pomoci?
- Vzpomeňte si, kdy jste naposledy odložili nějakou důležitou činnost kvůli nedůležité věci? (př. odložila jsem domácí úkol kvůli tomu, že jsem seděla u Tiktoku apod.)
- Chtěli byste něco změnit? Proč ano a co?

Své „předsevzetí“ si zapíší a následujících 14 dní se podle nich budou řídit.

Po 14 dnech:

- Jak jste se během posledních 14 dní cítili?
- Co se vám dařilo plnit?
- Co se vám naopak nedařilo? Proč tomu tak bylo?
- Co na tom všem bylo nejlehčí a co naopak nejtěžší?
- Vyhovoval vám denní režim víc, když jste si zavedli nové návyky?
- Dařilo se vám plnit činnosti, které jste dříve odkládali na později? Co vám k tomu pomáhalo?
- Budete pokračovat v plnění? Proč ano/ne?

Upraveno: Skauting pro školy. Úvod [online]. Dostupné z: <https://chystamprogram.skaut.cz/skauting-pro-skoly>

ZÁLEŽÍ NA TOM, CO SI MYSLÍME?

Téma: čistota ve slovech, myšlení i skutcích

Pedagogický cíl: Skauti a skautky se zamyslí nad svým chováním k druhým a nad tím, co si o nich myslí.

Výchovná kategorie: skauti, skautky, roveři a rangers

Potřebný čas: 45 minut (+ příprava 10 minut)

Pomůcky: úryvek z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu – rozstříhané po kouscích a barevně rozlišeny podle skupinek

Průběh:

Po lese budou rozházeny kousky textu, které budou muset skupinky posbírat a poskládat. Aby to nebylo jen tak jednoduché, tak v jeden moment přijdou na scénu vedoucí, kteří budou hráče chytat. Pokud je hráč chycený, celá jeho skupinka přestává sbírat kousky textu a musí splnit úkol, který jim zadá vedoucí. Po správném splnění úkolu může opět skupinka pokračovat ve sběru. Až budou mít všechny lístečky (přesný počet budou vědět dopředu), vrhnou se do skládání příběhu.

Následně až budou mít všechny skupinky hotovo, všichni si sednou do kruhu a vedoucí přečte příběh, který hráči poskládali. Úryvek je z publikace Příběhy ke skautskému slibu a zákonu. Následně položí skautům a skautkám otázky do diskuse. „Dokázali byste poradit, jestli záleží na tom, co si myslíme, nebo ne? Co nám k tomu říká náš skautský slib a zákon?“

Doplňující otázky do diskuse:

- Napadlo tě někdy, jak dobré myšlenky ovlivňují tvoje jednání – a jak ty špatné taky? Vzpomeň si na nějaký příklad ze svého života. Nebo z nějakého jiného příběhu. Jak z dobré myšlenky vyrostlo něco pěkného, krásného – a zase jak myšlenka zlá nakonec způsobila opravdu něco zlého?
- Záleží ti na tom, co si myslí tvoji kamarádi a kamarádky? A záleží ti na tom, co si myslí o tobě? Proč?
- Je ve tvém okolí někdo, o kom jsem si myslel/myslím něco nepěkného? Zamysli se nad tím. Je opravdu pravda to, co si o něm myslím? Neukázalo se časem, že jsem se spletl? Na čem byly moje domněnky založeny?
- Vzpomeneš si na situaci, kdy jsi něco myslel/a dobře, ale následná realizace se už tak dobře nepovedla? Kdy to bylo? Proč tomu tak bylo?
- Řekl/a jsi v hádce nebo rozčilení škaredou věc, které jsi pak litoval/a? Jak by se této situaci dalo do budoucna předejít?

Úryvek:

Podstatné je, že my nemáme úplně ve své moci to, co všechno se před naším vnitřním zrakem (v mysli) objeví. Kromě toho, co je skvělé a inspirativní, tam nezřídka bývá i “plevel” - Baden-Powell v návaznosti na klasickou morálku hovoří o “pokušení”. O zdrojích pokušení by se jistě dalo leccos říci, ale pro nás je mnohem podstatnější, že my můžeme s tím, co se v našem srdci ukazuje, vědomě a značně svobodně pracovat. Provádět výběr. K čemu přitakáme a přilneme se, a co naopak odmítneme. Na tom, jak si tu počínáme nesmírně záleží. Protože my bychom nikdy neměli přilnout k něčemu, co je jasně zlé. Chtít se pomstít, ublížit, prosadit se na úkor druhých, někoho zradit. Tomu se říká “tvrdost srdce” a to je opravdu vážné. Před tím je třeba se mít na pozoru. A “čistota myšlení” znamená, že se nám

to daří. Čím srdce přetéká, toho ústa plná – to už před tisíci lety dobře věděli staří Izraelité. “Čistota slov” je tedy jednak odrazem našeho čistého myšlení, ale současně i prevencí proti tomu, aby se naše smýšlení pošpinilo hrubostí, sprostotou a nakonec nenávistí. ... “Čistotu činu” tvoří nejen náš dobrý úmysl (ten je samozřejmě nezbytný), ale i samotné provedení. Když s nejlepšími úmysly připálíme oběd ..., tak je to čisté neumětelství, ale ne “čistý čin”. Tohle je důležité. ... Měli bychom být také hodně opatrní v tom, abychom druhým hned podkládali nečisté úmysly. Normální lidé si nepřejí druhým ubližovat, dělat záměrně zlo – to je dost vzácné. Naopak je dost běžné, že mezi dobrými úmysly a konečným výsledkem je docela velký rozdíl. Nesouhlasím s tím, že cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly, protože dobrý úmysl je základ. Ale je třeba, abychom byli k sobě nároční i z hlediska provedení. A vůči druhým dostatečně velkorysí (Zajíc, 2017, s. 143-145).

Upraveno: ZAJÍC, Jiří, 2017. Příběhy ke skautskému slibu a zákonu. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-7501-117-6.

Záleží na tom, co si myslíme?. Úvod [online]. Dostupné

z: <https://chystamprogram.skaut.cz/hledat-aktivity/kdo-jsem/moje-svedomi/500-zalezi-na-tom-co-s-myslime>